

HUMAK^H

O P I N N Ä Y T E T Y Ö

Kohti hiilineutraalia ja kestäväää kaupunginosaa

Niemi Sari

Yhteisöpedagogi YAMK

(90 op)

Arvioitavaksi jättämisaika 5/2024

TIIVISTELMÄ

Humanistinen ammattikorkeakoulu
Yhteisöpedagogi YAMK

Tekijä: Niemi, Sari
Opinnäytetyön nimi: Kohti hiilineutraalia ja kestävää kaupunginosaa
Sivumäärä: 53 ja 3 liitesivua
Työn ohjaaja: Lundbom, Pia
Työn tilaaja: Maunula-Seura ry

Opinnäytetyön tavoitteena oli tuottaa Maunulan järjestöille kehitysehdotuksia siihen, millaisia yhteisöllisiä toimintamuotoja seura voisi tarjota asukkaille kaupunginosan hiilidioksidin vähentämiseen järjestötyön keinoin. Opinnäytetyö tutki miten yksilö kytkeytyy kaupunginosan muutokseen ja hiilidioksidin vähentämiseen yksilön tarpeiden, innovaatioiden ja yhteiskehittämisen kautta, sekä miten sosiaalinen kestävä kehitys voisi tarjota keinon kääntää passiivisuus ja turhautuminen innostukseksi ja aktivismiksi ilmastonmuutoksen vastaisissa toimissa.

Opinnäytetyön tilaaja on Maunula-Seura ry. Tutkimuksen menetelmiksi muotoutuivat etnografinen monipaikkainen havainnoiminen, asukkaille tehty kysely liittyen ilmastonmuutokseen ja hiilidioksidin vähentämiseen kaupunginosassa, sekä asukaslähtöinen yhteiskehittely. Etnografinen havainnointi tapahtui kaupunginosien ilmastotyötä tekevien järjestöjen, toimintakulttuurin, verkostojen, sekä innovaatioiden havainnoinneista. Tutkimustuloksia kehitettiin eteenpäin asukaslähtöisessä yhteiskehittelyssä Maunulan järjestöjen käyttöön asukkaiden osallistamiseksi ilmastotyöhön.

Uutta tietoa on, miten järjestöt voivat tarjota kaupunginosan asukkaille toimintamuotoja ilmastotyöhön huomioimalla positiivisuuden ja yksilön tarpeet järjestötyön keinoin. Järjestöjen ja julkisen hallinnon tulisi huomioida ilmasto- ja vapaaehtoistyön arvostuksen nostaminen ja sen tekeminen vaikuttavammaksi yksilön näkökulmasta. Ilmastotyö tulisi nähdä järjestöissä yhdistävänä tekijänä ja resurssien mahdollistajana. Tämä lähestymistapa mahdollistaa järjestöille kaupunginosien ja oman toiminnan kestävä kehittäminen.

Asiasanat: Ilmastonmuutos, kansalaisyhteiskunta, kolmas sektori, neljäs sektori, pelillistäminen, vapaaehtoistyö

ABSTRACT

Humak University of Applied Sciences
Community Educator (Master) (YAMK)

Author: Niemi, Sari
Title: Heading to carbon-neutral and sustainable district
Number of Pages: 53 and 3 attachment pages
Supervisor: Lundbom Pia
Commissioned by: Maunula-Seura ry

The aim of this thesis was to produce development proposals for Maunula's organizations on what kind of community activities the society could offer to the residents to reduce the district's carbon dioxide emission by means of organizational work. The thesis investigated how an individual is connected to the change of the neighborhood and the reduction of carbon dioxide through individual needs, innovations and joint development, and how social sustainable development could offer a way to turn passivity and frustration into enthusiasm and into activism against climate change.

The thesis is commissioned by Maunula-Seura ry. The research perspective of the thesis is based on a culture of experimentation. The methods of the operational experiment were ethnographic multi-site observation, a survey of residents related to climate change and carbon dioxide reduction in the district, and resident-oriented co-development. The ethnographic observation took place from the observations of the organizations doing climate work in the districts, the operational culture, networks, and innovations. The research results were further developed in resident-oriented co-development for the use of Maunula's organizations to involve residents in climate work. New information is how organizations can offer residents of the district forms of action for climate work by taking into account positivity and individual needs through the means of organizational work. Organizations and public administration should take into account raising the value of climate and voluntary work and making it more effective from an individual's point of view. Climate work should be seen as a unifying factor in organizations which enables them to sustainably develop districts and their own operations.

Keywords: Climate change, civil society, third sector, fourth sector, gamification, voluntary work

SISÄLLYS

<u>1</u>	<u>JOHDANTO</u>	5
<u>2</u>	<u>TUTKIMUKSELLISEN KEHITTÄMISTYÖN TAUSTAA</u>	7
	<u>2.1 Maunula-Seura ry ja toimintaympäristö</u>	7
	<u>2.2 Canemure-Lauttasaari-Maunula-hanke</u>	8
	<u>2.3 Tavoitteet ja tutkimuskysymykset</u>	10
<u>3</u>	<u>TEOREETTINEN TIETOPERUSTA</u>	12
	<u>3.1 Tavoitteita ja toimijoita ilmastonmuutoksen torjunnassa</u>	12
	<u>3.2 Ilmastonmuutos muokkaa elintapaamme ja arvojamme</u>	14
	<u>3.3 Kollektiivisuus ja yhteisöllisyys kaupunginosan kehittämisessä</u>	20
	<u>3.4 Ilmastoinnovaatioita ja innostusta ruohonjuuritasolta</u>	23
<u>4</u>	<u>OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS JA TULOKSET</u>	28
	<u>4.1 Lähestymistapa ja menetelmät</u>	28
	<u>4.2 Etnografinen havainnoiminen</u>	30
	<u>4.3 Etnografisen havainnoinnin tutkimustulokset</u>	30
	<u>4.4 Ilmastoviisas ja kestävä Maunula-kysely asukkailta sekä tutkimustulokset</u>	35
	<u>4.5 Yhteiskehittely ja tuotokset</u>	38
	<u>4.6 Opinnäytetyön tutkimuseettiset periaatteet</u>	41
<u>5</u>	<u>TUOTOKSET</u>	42
	<u>5.1 Kehittämistyön tarpeellisuuden ja vaikutusten arviointi</u>	42
	<u>5.2 Toimintaehdotukset</u>	43
<u>6</u>	<u>POHDINTAA</u>	45
<u>7</u>	<u>LÄHTEET</u>	46
<u>8</u>	<u>LIITTEET</u>	51

1 JOHDANTO

Olen itse ollut kiinnostunut koko elämäni ympäristöasioista, mutta myös tieteistä ja teknikasta. Olen taustaltani tietojenkäsittelyn tradenomi, sekä lähihoitaja. Toimittuani sosiaali- ja terveysalalla yksityisellä puolella sosiaalipalveluiden tuotannossa, että kunnallisella puolella hallinnossa päätin vaihtaa alaa, ja muutin yhteisöpedagogi YAMK opintojeni alussa Keski-Suomesta Maunulaan. Huomasin varsin pian, että Maunulassa on aktiivisia paikallisia toimijoita, kuten Maunula-Seura, Maunulan Sanomat, Mediapaja sekä monipuolista asukastoimintaa tarjoava Helsingin kaupungin kulttuurikeskus Maunula-talo. Kiinnostuin kaupunginosayhdistys Maunula-Seuran toiminnasta ja Suomen ympäristökeskuksen (Syke) Canemure-Lauttasaari-Maunula-hankkeesta, jonka tavoitteena on vähentää hiilidioksidipäästöjä molemmissa kaupunginosissa. Hankkeeseen Lauttasaari oli kehittänyt asukkaille erilaisia yhteisöllisiä toimintamuotoja. Maunulassa keskityttiin tiedottamiseen paikallislehden, sosiaalisen median ja Maunulan Aluefoorumien välityksellä. Huomioin myös, että Helsingin seudun ympäristöpalveluilla (HSY) ei ollut kaupunginosien asukkaille mahdollisuutta toimia paikallisesti ja vaikuttaa ympäristö- ja ilmastoasioihin. Samanaikaisesti Maunula-Seura kaipasi kipeästi uusia aktiiveja mukaan toimintaan. Henkilökohtaisessa kehityksessäni olen huomionut positiivisuuden vaikutukset elämäntapaan. Olen luonteeltani peruspositiivinen, ja pyrin löytämään myös kielteisiin asioihin positiivisen lähestymistavan ja ratkaisun. Olen myös opiskellut positiivista psykologiaa Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulussa. Taustastani johtuen olen erityisen tietoinen myös asuinalueeni väestöryhmien ongelmista (joita esiintyy kaikkialla suomalaisessa yhteiskunnassa), kuten yksinäisyys, arvottomuuden tunteet, hektisen kulutusyhteiskunnan ja kiireen pirstaloittama elämä ja sen hallinnan puute. Samanaikaisesti tutustuessani Maunulaan, näin ja koin selkeästi näiden asioiden välisen yhteyden; miksi emme toimisi oman asuinalueemme hyväksi ja rakentaisi läheisillemme ja muille hyvää ja turvallista ympäristöä elää, ja samalla saisimme elämäämme positiivisuutta, elämää rikastavia sosiaalisia suhteita, yhteisöllisyyttä ja arvostusta. Näitä arvoja järjestötyö voi tarjota sosiaalisen kestävä kehityksen keinoin asukkaiden jaettavaksi.

Näistä huomioista sai alkunsa opinnäytetyön aihe, jonka tutkimuksellista kehittämistä tarjosin Maunula-Seura ry:lle. Vahvuudekseni katson sosiaali- ja terveysalan tuntemukseni kautta tulleen kokemuksen eri ikäisten ja yhteiskunnallisessa asemassa olevien kansalaisten kanssa

työskentelystä. Opinnäytetyön tutkimuksellinen kehittäminen tapahtui kokeilukulttuurin keinoin, ja tutki miten yksilö kytkeytyy kaupunginosan muutokseen ja ilmastotyöhön, sekä voiko sosiaalinen kestävä kehitys tarjota keinon kääntää passiivisuus ja turhautuminen innostukseksi ilmastonmuutoksen vastaisissa toimissa. Olen tutkinut työssäni aihealuetta monipuolisesti sisällyttäen siihen yhteiskunnallisen sekä kaupunginosan asukkaista lähtevän näkökulman, innovaatiotoiminnan, sekä kaupunginosayhdistysten mahdollisuudet sisällyttää ilmastotyö osaksi toimintaansa kestävän kehityksen tavoitteiden mukaisesti.

Ilmastonmuutosta on tutkittu laajasti, ja nyt maailma on saavuttanut jokseenkin yksimielisyyden sen vaikutuksista ja vastatoimenpiteiden tärkeydestä. Ilmastonmuutos on uhka, joka vaikuttaa elämän kaikilla osa-alueilla ja koskettaa jokaista asukasta paikallisesti sekä maailmanlaajuisesti. Ilmastonmuutoksen vaikutukset yksilöön näkyvät elinoloissa, terveydessä, kriisivaurautumisessa, koulutuksessa ja työpaikkojen ilmastovastuullisessa toiminnassa (Euroopan komissio 2024). Yhteiskunnalla on rajalliset resurssit, ja yksinään sen on mahdoton taistella tätä katastrofia vastaan. Meidän tulee vastata tähän haasteeseen yhdistämällä voimavaramme ja tekemällä voitavamme paikallistasolla, tässä kolmas ja neljäs sektori on tärkeässä roolissa osallistajana tehden yhteistyötä organisaatioiden kanssa, ja tarjoamalla yhteisöllisyyttä, tukea sekä menetelmiä kaupunginosalle ja kansalaistoimintaan tavoitteen saavuttamiseksi.

Ilmastonmuutos on aiheuttanut yhteiskuntaamme tilanteen, johon tarvitaan jokaisen panosta yksilöstä yhteisöihin ja organisaatioihin. Emme voi istua odottamassa, milloin meitä ohjataan velvoitteiden ja hitaiden lakimuutosten kautta toimimaan. Yhteiskunnan taholta tulevat suositukset, EU:n voimaan astuvat säädökset, sekä kriisien aikaansaamat muutokset toimintaympäristössä ja niiden aiheuttama paine auttavat osaltaan ilmastonmuutoksen vastaisissa toimissa, mutta kiihtyvä lämpeneminen ja siitä aiheutuneet elinympäristömme haitat vaativat toimien nopeuttamista radikaalisti.

Tutkimuksessa ei vertailla kahden kaupunginosan ilmastotekoja, väestön rakennetta ja sosioekonomista taustaa, vaan tarkastellaan sitä, miten kaupunginosan asukkaista lähtöisin olevat ilmastonmuutoksen vastaiset toimet voidaan nähdä positiivisena voimavarana kaupunginosan ja järjestöjen kehittämistyössä.

2 TUTKIMUKSELLISEN KEHITTÄMISTYÖN TAUSTAA

2.1 Maunula-Seura ry ja toimintaympäristö

Maunula on Helsingin 28. kaupunginosaan eli Oulunkylään kuuluva osa-alue. Maunula on yksi Pohjoisen suurpiirin osa-alue; samaan Maunulan peruspiiriin kuuluvat myös Pirkkola, Metsälä ja Maunulanpuisto. Tilastokeskuksen mukaan v. 2022 Maunulan peruspiirissä oli asukkaita n. 9047. Ikääntyneiden osuus korostuu Maunulan suurpiirissä, kuten muillakin vanhoilla asuinalueilla Helsingissä, ja yli 65-vuotiaiden osuus väestöstä oli 21,95 %. Maunulassa on ollut Pohjoisen suurpiirin korkein työttömyysprosentti, 12,1 %, Perusaste, toinen aste tai erikoisammattitutkinto omaavia 48,21 %, ja korkeasti koulutettuja 36,05 % koulutetuista. (Tilastokeskus, Helsingin kaupunki, kaupunkitutkimus ja -tilastot 2024a, 2024b, 2024c, 2024d). Maunulan peruspiiriin k on asuinalueena hyvä maine, viimevuosien positiivinen kehitys, palveluiden paraneminen, luonnonläheisyys ja rauhallinen asuinympäristö koetaan vetovoimitekkijöiksi.

Maunulan asuntoalue rakennettiin 1950-luvulla osaltaan ratkaisemaan pääkaupunkiin sodan ja muuttoliikkeen myötä syntyneitä asuntopulaa. Maunula on rakennettu väljästi, jokaiselle tontille on jätetty puita, pensaita ja nurmialueita. Maunulan yleisvaikutelma on puutarhakaupunkimainen. Maunula on suojelun arvoinen kohde tyylipuhtaana 1950-luvun puutarhakaupunkina. Maunula on valittu Museoviraston laatimaan Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt -luetteloon. (Helsingin kaupunki 2024a). Vuonna 2016 avattiin Maunula-talo, joka on kaikkien maunulalaisten monipuolinen kohtaamispaikka. Maunula-talon osa-alueet ja toiminnan suunnittelu on perustunut alusta alkaen aktiivisten kaupunginosan asukkaiden ideoille. Maunula-talon toiminta ja tapahtumat perustuvat talon arvoihin, demokraattisuuteen, iloon, avoimuuteen, osallisuuteen, ja yhdenvertaisuuteen. Maunulan asukkaat ja muut talon käyttäjät voivat ehdottaa ja äänestää toteutettavaa toimintaa ja tapahtumia, sekä osallistua niiden tuottamiseen. (Maunula-Seura 2024a).

Maunula-Seura on aktiivinen kaupunginosayhdistys, joka vaalii ja kehittää Maunulan ympäristöä yhteistyössä asukkaiden ja kaupungin kanssa. Seuralla on jäseniä n. 140. Maunula-Seuran alla toimii myös Maunulan nuorisajaosto. Seuran strategiana on jatkuva kehitys ja yhteistyöverkostojen hyödyntäminen. Maunulassa ylläpidetään median keinoin tiedon saatavuutta

kaikilta kaikille, ja kehitetään kaupunginosaa hankkeiden, Aluefoorumien, kulttuurin ja pelillistämisen keinoin. Nämä toimintamuodot yhdistävät ja kiinnostavat eri toimijatahoja, kuten tutkijoita, kirjailijoita, asukkaita, kaupunginosayhdistyksiä, sekä Helsingin kaupunkia. Merkillepantavaa on ollut huomata asukkaiden vaikutusmahdollisuudet asuinympäristön kehittämisessä, yhteen hiileen puhaltaminen ja verkostojen hyödyntäminen, sekä yhteisön palvelujen keskittäminen.

Tiedon avoin saatavuus on ensisijainen edellytys hankkeiden alulle, ja tähän Maunula-Seuran tuki ry:n alainen vapaaehtoisvoimin toimittama riippumaton Maunulan Sanomat on keskittynyt. (Maunula-Seura ry 2024c). Kun asukkailla on tieto käytettävissään, nähdään mikä on asuinalueen kannalta tärkeä toimenpide, jota voidaan lähteä yhdessä suunnittelemaan. Maunula ei ole vain passiivinen kaupungin päätöksiin tyytyvä ja siten osaansa mukautuva kaupunginosa, vaan kasvanut ottamaan vastuun omasta kehityksestään, visioimaan paremmasta tulevaisuudesta ja kykenee joustavasti reagoimaan yhteiskunnan haasteisiin. Maunula on näyttänyt, että kansalaisten reagoinnilla ja omaehtoisella kehittämisellä saadaan asioita tapahtumaan ja positiivisia muutoksia syntymään. Maunulassa demokraattisuus on vahvasti osana paikallista päätöksentekoa, tästä esimerkkeinä on Maunulan Aluefoorumi, joka järjestetään kuusi kertaa vuodessa (maaliskuussa 2024 pidettiin 149:s foorumi). (Maunula-Seura ry 2024 e). Maunula onkin toiminnallaan onnistunut vähentämään alueen sosiaalisia ongelmia ja saamaan kaupunginosalle mainetta ja vetovoimaa. Maunulan kehittämishankkeita ovat mm. Jokeri-kirjasto ja työväenopisto, Maunulan ryhmäkorjaushanke, sekä Maunula Living Lab. (Maunula-Seura ry 2024b). Jokavuotista toimintaa edustaa Musaa ja makkaraa-tapahtuma, sekä kulttuuristen toimintojen kuten teatteriproduktioiden tukeminen. Maunulassa on ideoitu myös kehittämispeli, jota kehitettiin edelleen Kaupunginosien kehittäjäverkoston eli KaKen puitteissa. Kehittämispelin avulla järjestöt voivat edistää kaupunginosien kehitystä. Kehittämispelistä on Maunulassa edelleen kehitetty kaupungin hiilidioksidin vähentämiseen keskittyvä Päästövähennyspeli.

2.2 Canemure-Lauttasaari-Maunula-hanke

Maunula-Seura kuuluu kaupunginosayhdistykset Helka ry:n, ja tekee yhteistyötä Helsingin muiden kaupunginosayhdistysten kanssa. Tästä esimerkkinä on Suomen ym-

päristökeskuksen koordinoima ja Lauttasaari-Seuralle myöntämä Canemure-osahanke. Lauttasaari ja Maunula ovat ensimmäisiä kaupunginosia, joille on myönnetty Canemure-osahanke ja EU-Life rahoitus. Hanke kestää 1.10.2022-31.10.2024. Maunula toimii hankkeessa Lauttasaaren verrokkialueena. Lauttasaarelle myönnettiin hankkeen osarahoitus, jolla palkattiin hankkeelle koordinaattori. Maunula toimii Lauttasaaren verrokkialueena.

Kohti hiilineutraaleja kuntia ja maakuntia (CANEMURE) on kuusivuotinen EU:n Life-hanke, joka toteuttaa kansallista ilmastopolitiikkaa. Hankkeessa viedään käytäntöön erityisesti energia- ja ilmastostrategian (EIS) sekä keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelman (KAISU) linjauksia. Canemure-hankkeessa toteutetaan käytännön ilmastotoimia, edistetään alueellista ilmastotyötä (Hiilineutraali-suomi.fi 2021).

Hiilineutraalit kaupunginosat -osahanke on syntynyt asukkaiden aktiivisuuden ansiosta. Lauttasaari-Seuran Hiilineutraali Lauttasaari 2030 -projektiryhmä on tehnyt vuodesta 2020 lähtien vapaaehtoisvoimin töitä ilmasto- ja ympäristöasioiden hyväksi (Lauttasaari-Seura ry 2024). Myös Maunulassa on tehty viime vuosina aktiivisesti töitä ilmastoasioiden eteen. Lauttasaari-Seura ja Maunula-Seura näkevät asukkaat aktiivisina vaikuttajina, jotka ovat kiinnostuneita oman asuinalueensa ja ympäristönsä kehittämistä. Hankkeen toimenpiteet käynnistyivät 1.4.2023. Lauttasaari-Seuran ja Maunula-Seuran yhteishankkeen tavoitteena on selvittää ja vähentää kahden helsinkiläisen kaupunginosan rakennusten ja yksityisliikenteen päästöjä. Hankkeessa kehitetään myös keinoja tavoittaa alueiden asukkaita ja saada kannustettua muita kaupunginosia mukaan ilmastotyöhön. Hankkeen etenemisestä tiedotetaan asukkaiden lisäksi Helka ry:lle, jonka kautta ilmastoaktiivisuuden toivotaan laajentuvan Helsingin muihin kaupunginosaan. Lauttasaarelaisten ja maunulalaisten rakennusten toteutuneita hiilipäästöjä taloyhtiöiden energiankulutuksesta ja energiaremonteista kerätään suoraan taloyhtiöiden hallituksilta sekä isännöitsijätoimistojen, avoimien tietokantojen ja Helsingin kaupungin asunnot Oy:n tietokantojen kautta. (Hiilineutraali Lauttasaari 2024). Rakennusten päästöjen väheneminen esitetään Google Mapsiin perustuvalla kartalla hankkeen kotisivulla.

Hankkeen tavoitteet ovat:

1. Ainakin 10 prosenttia Lauttasaaren ja Maunulan rakennuksista raportoi energiankulutustietonsa hankkeelle sen aikana.
2. Yksityisliikenteen päästöt vähenevät 10 prosenttia hankkeen aikana Lauttasaareissa ja Maunulassa.
3. Hankkeen toimenpiteiden myötä hiilidioksidipäästöt vähenevät yhteensä 1000 tCO₂e hankkeen aikana ja kaksi vuotta sen päättymisen jälkeen.

(Hiilineutraali Lauttasaari 2024).

Lauttasaari-Seura on osallistanut asukkaat mukaan hankkeeseen vähentämään kaupunginosan hiilipäästöjä. Yhteisöllistä toimintaa on ollut, mm. kierrätystorit, turvallisen pyöräilyverkoston kehittäminen, vedenkulutuksen ja ruokahävikin vähentäminen kotitalouksissa ja yrityksissä, tapahtumien ja autottoman päivän järjestäminen. Lauttasaaren koululaiset ovat myös osallistuneet yritysten ekotekojen neuvontaan. Maunulassa on keskitetty tiedottamiseen paikallislehden, sosiaalisen median ja kuusi kertaa vuodessa järjestettävän Aluefoorumien välityksellä, sekä Päästövähennyspelin kehittämiseen. Maunula-Seura on Lauttasaari-seuraa (1065 jäsentä v. 2023) huomattavasti pienempi, ja resurssit vähäisemmät, joten yhteisöllisten toimenpiteiden kehittäminen ei ole ollut mahdollista.

2.3 Tavoitteet ja tutkimuskysymykset

Helsingin kaupunki on ulkoistanut pääkaupunkiseudun kasvihuonekaasupäästöjen kehityksen seurannan HSY:lle (Helsingin Seudun Ympäristöpalvelulle). HSY sekä Helsingin kaupunki tarjoavat kaupunkilaisille vinkkejä ilmastoystävälliseen elämään, kuten verkkokoulutuksia taloyhtiöille energiatehokkaasta asumisesta, kaupunkilaisten viljelykurssin, podcasteja, sekä tietoa kierrätyksestä ja ilmastoystävällisestä kulutuksesta. (Helsingin seudun ympäristöpalvelut 2024, Helsingin kaupunki 2024b). Huomio kiinnittyy yhteisöllisen ilmastonmuutoksen vastaisen toiminnan puuttumiseen. Kaupunginosien asukkailla ei ole tarjolla osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuutta, jossa he voisivat yhdistää tietotaitonsa ja innovoida uusia toimintamuotoja ilmastonmuutoksen torjuntaan.

Maunula-Seura ry on toiminut pitkään ilmastoasioiden puolesta. Esille on noussut huoli aktiivisten toimijoiden tarpeesta samanaikaisesti kaupungin ilmastotavoitteiden saavuttamisen etäännyessä yhä kauemmaksi. Helsingin kaupungin resurssit eivät yksistään riitä tavoitteiden saavuttamiseen. Kolmas ja neljäs sektori taas pystyy tarjoamaan resursseja, mikäli saadaan järjestöjen ja kaupunkilaisten intressit kohtaamaan. Järjestötyö tarvitsee yhteisöllisiä menetelmiä osallistaa ja sitouttaa kaupunginosan asukkaita ja taloyhtiöitä hiilidioksidipäästöjen vähentämiseen.

Opinnäytetyön tavoitteena on innostaa ja aktivoita Maunulan ja lähiseudun asukkaita yhteiskehittelyllä ideoimaan yhteisöllisiä toimintaehdotuksia, joilla asukkaat voivat vaikuttaa hiilidioksidin vähentämiseen kaupunginosassa. Toimintamuotoja voidaan kytkeä muihin Maunulan hiilidioksidia vähentäviin hankkeisiin. Toimintaehdotuksista on tarkoitus muotoilla niin, että ne ovat monistettavia ja verkostomaisesti leviäviä, jotta se lisäisi niiden yhteiskunnallista vaikuttavuutta.

Tutkimuskysymyksenä on, miten yksilö kytkeytyy kaupunginosan muutokseen ja ilmastotyöhön, sekä voiko sosiaalinen kestävä kehitys tarjota keinon kääntää passiivisuus ja turhautuminen innostukseksi ilmastonmuutoksen vastaisissa toimissa. Muutospaineeseen tarvitaan kriisi tai pitkään jatkunut vaje esimerkiksi palveluissa. Yhteiskunnassa tapahtuva tiedon ja viihteen määrän lisääntyminen sekä sen hajautuminen vievät ihmisiltä kyvyn keskittyä olennaisiin ja olemassaolomme kannalta tärkeisiin asioihin. Ilmastonmuutos on meidän kaikkien yhteinen asia, jonka torjumiseksi on saatava mitä pikimmiten kaikki mahdolliset keinot käyttöön. Asukkaiden oma halu asuinalueensa ja ympäristön parantamiseen ja työkalut sen toteuttamiseen voivat mahdollistaa muutoksen kaupunginosassa. Jos puhallamme yhteen hiileen ja toteutamme muutoksen kaikissa kaupunginosissa, vaikuttavuus moninkertaistuu, ja tuo luo kestävyyttä myös sosiaalisesti paremman kaupungin puolesta.

3 TEOREETTINEN TIETOPERUSTA

3.1 Tavoitteita ja toimijoita ilmastonmuutoksen torjunnassa

Helsingin kaupungin tavoitteena on olla hiilineutraali vuoteen 2030 mennessä. Hiilineutraalius tarkoittaa pyrkimystä siihen, ettei Helsingin toiminta aiheuta ilmaston lämpenemistä. Kaupungin tavoitteena on vähentää vertailuvuoden 1990 suorista päästöistä vähintään 80 prosenttia vuoteen 2030 mennessä. Loput päästöt voidaan kompensoida. Vuoteen 2021 mennessä saavutettu päästövähennys oli 33 prosenttia. Vuonna 2022 Helsingin kaupungin kasvihuonekaasujen kokonaispäästöt olivat 2 637 kt CO₂-ekv. Asukaskohtaiset päästöt olivat 4,0 t CO₂-ekv. per asukas. Rakennusten energiankäyttö on Helsingin suurin hiilidioksidipäästöjen lähde; yli puolet Helsingin hiilidioksidipäästöistä tulee asuntojen ja muiden rakennusten energiankäytöstä. (Helsingin kaupunki 2022a.)

Hiilineutraalisuustavoitteen ulkopuolelle jäävät epäsuorat päästöt, jotka syntyvät alueen ulkopuolella. Suurin osa suorista ja epäsuorista päästöistä aiheutuvat helsinkiläisten asumisesta, liikkumisesta ja kuluttamisesta. Suomen ympäristökeskuksen v. 2023 julkaistun selvityksen mukaan 83 % kulutuksesta aiheutuvista päästöistä aiheutuu kotitalouksista (Hiilineutraali-suomi.fi 2023). Tämän vuoksi helsinkiläisillä on suuri rooli ilmastonmuutoksen hillinnässä paikallistasolla. Eri kulutussektoreilla voi vaikuttaa päästöjä vähentävästi omalla kulutuskäyttäytymisellään. Yksilö voi vaikuttaa ilmastonmuutokseen vähentämällä kulutusta, muuttamalla liikkumistapoja ja ruokavaliota, tekemällä energiatehokkaita asumisvalintoja, kierrättämällä ja ostamalla vähähiilisiä tuotteita ja palveluita.

Asumisessa päästöjä on mahdollista vähentää energiaremonteilla ja älyohjauksella. Kaupunki on myös perustanut puolueettoman energia-asiantuntijoiden tiimin, joka neuvoo ja tukee taloyhtiöitä kaikissa energiaremontin vaiheissa. (Helsingin kaupunki 2022b), sekä on sitoutunut kiertotalouden edistämiseen (Helsingin kaupunki 2024c).

Helsingin kaupungilla on myös Kestävyyskumppanit-verkosto yrityksille, jotka haluavat olla mukana tekemässä hiilineutraalia Helsinkiä. Verkostossa luodaan uusia toimintatapoja, jotka mahdollistavat entistä vastuullisemman yritystoiminnan ja yhteistyön muiden toimijoiden kanssa. Verkoston toimintaan voivat osallistua tukijäseninä myös esimerkiksi yliopistot, ammattikorkeakoulut ja järjestöt (Helsingin kaupunki, 2024d).

Kestävyysoikka on Suomen ympäristökeskus Syken tarjoama ja ylläpitämä alusta ilmasto-, kiertotalous- ja luontoratkaisujen esittelemiseksi ja levittämiseksi. Se on tarkoitettu kaikille toimijoille: kunnille, yrityksille, järjestöille, asukkaille, seurakunnille, tutkimushankkeille jne. Palveluun voi ilmoittaa toteutettuja toimenpiteitä, jotka selkeästi edistävät ilmastonmuutoksen hillintää, kiertotaloutta ja luontokadon pysäyttämistä. (Kestävyysoikka 2024). Syke tuottaa myös tietoa kuntien ja maakuntien kasvihuonekaasupäästöistä sekä erilaisia ilmastoon ja energiaan liittyviä indikaattoreita, jotka auttavat seuraamaan ja suunnittelemaan ilmastotyötä. Palvelussa voi seurata käyttö- ja kulutusperustaisia kasvihuonepäästöjä kunnittain. (Hiilineutraalisuomi.fi 2022).

Ilmastonmuutos aiheuttaa muutoksia luonnolle, väestölle, sekä yrityksille, (Euroopan komissio 2024a). Ilmastonmuutoksen myötä myös EU:n yritysten ympäristö- ja ilmastovelvoitteet tiukentuvat. Isot yritykset joutuvat panostamaan ilmastoasioihin säilyttääkseen kilpailukykyä, ja ne vaativat vastuullisuutta myös alihankintayrityksiltään. Lähitulevaisuudessa EU:n pakolliset kestävä kehityksen raportointivaatimukset tulevat yrityksille pakollisiksi (EU:n kestävyysraportointidirektiivi CSRD) (Directive (EU) 2022/2464). Uusilla säännöillä varmistetaan, että sijoittajat ja muut sidosryhmät saavat käyttöönsä tiedot, joita he tarvitsevat arvioidakseen yritysten vaikutuksia ihmisiin ja ympäristöön sekä sijoittajat voivat arvioida ilmastonmuutoksesta ja muista kestävyyskysymyksistä aiheutuvia taloudellisia riskejä ja mahdollisuuksia. Ensimmäiset yritykset joutuvat soveltamaan uusia sääntöjä ensimmäisen kerran tilikaudella 2024, vuonna 2025 julkaistuihin raportteihin. (Euroopan komissio 2024b.) Myös yritysten huolellisuusvelvoite on otettava lähivuosina huomioon suurten yritysten hallinnossa, mm. saasteisiin, luontokatoon ja ihmisoikeusvaikutuksiin on puututtava (Due Diligence) yhtiön omassa toiminnassa, sen tytäryhtiöissä ja arvoketjuissa. Lisäksi tietyillä suurilla yrityksillä on oltava suunnitelma varmistaakseen, että niiden liiketoimintastrategia on yhteensopiva ilmaston lämpenemisen rajoittamisen 1,5 asteeseen Pariisin sopimuksen mukaisesti. (Euroopan komissio 2024c.)

Seuraavaan kuvailuun ilmastovastuullisuudesta ja ilmastotietoudesta sen kompleksisuuden vuoksi olen käyttänyt lähteenä tekoälyä :

Ilmastotietous käsittää ymmärryksen ilmastonmuutoksesta, mitkä asiat vaikuttavat ilmaston lämpenemiseen ja miten se vaikuttaa maapallomme ekosysteemeihin, elinolosuhteisiin, markkinatalouteen lyhyellä ja pitkällä aikavälillä sekä alueellisesti ja globaalisti. Ilmastotietoisuus on ymmärrystä siitä, että ilmastonmuutoksen torjuminen vaatii yhteistyötä kaikkien maiden ja yhteisöjen ja kansalaisten välillä. Ilmastovastuullisuus tarkoittaa tehdä päätöksiä ja toimia niin,

että ne edistävät ilmaston suojelua ja kestävästä kehitystä. Ilmastovastuullisuuden osa-alueita ovat päästöjen vähentäminen, ilmastonmuutokseen sopeutuminen, yhteistyö, vastuullinen kulutus ja tuotanto, sekä koulutus ja tiedon jakaminen. Ilmastovastuullisuus käsittää kokonaisvaltaisesti yksilöiden, yritysten sekä hallituksen toimet, jotka linkittyvät toisiinsa. (OpenAI 2024). Kuten käy ilmi, ilmastonmuutos ja sen torjuminen koskee meistä jokaista yksilöinä, asukkaina, ja työntekijöinä, sekä organisaatioita paikallisesti ja globaalisti.

Väitöskirjassaan Säde Hormio esittää, että ilmastonmuutos ei ole ongelma vain kollektiivisille toimijoille, vaan myös yksilöille pääosin sen takia, että olemme erilaisten kollektiivien jäseniä ja osia. Näin ollen yksilöiden ja kollektiivien vastuut ilmastonmuutoksesta kietoutuvat yhteen, ja että nyky maailmassa emme voi päästä pakottavien ja ajankohtaisten ongelmien ytimeen keskustelematta niistä yhdessä. (Hormio 2018 528–529). Lauri Lahikainen tuo esille väitöskirjassaan Yhteiskuntarakenteet ja yksilön vastuu, että ilmastoetiikan kannalta tulisi tarkastella, miten yksilöt erilaisissa rooleissaan ja asemissaan ylläpitävät, haastavat, ehkä myös muovaavat ja luovat uusia yhteiskunnallisia rakenteita. Lahikaisen mukaan emme täysin tiedä, mitä ilmasto-vastuu on, tai kuinka laaja käsite se on, koska moraalinen toimijuutemme ja teoriamme vastuusta ovat muovautuneet samojen rakenteiden puitteissa, joissa toimiminen aiheuttaa ilmastonmuutosta. Ilmastonmuutos on myös kytköksissä muihin yhteiskunnallisen ja rakenteellisen epäoikeudenmukaisuuden muotoihin, se uhkaa eniten valmiiksi haavoittuvassa asemassa olevat ihmisiä (ja ei-inhimillisiä eläimiä), ja sen aiheuttavasta toiminnasta saatu hyöty on kasautunut harvoille. Rakenteellisen epäoikeudenmukaisuuden vallitessa ilmastonmuutoksen aiheuttamat katastrofit saattavat johtaa yhä suurempaan epäoikeudenmukaisuuteen. Siksi Lahikainen esittää, että henkilökohtaisten päästövähennysten sijaan olennaisempaa on yhteiskuntarakenteiden muuttaminen, ilmastoaktivismi. Meidän tulee lisäksi myös muuttaa elintapojamme, jolloin yksilö voi oppia elämään toisten kanssa uusilla tavoilla ja sitä kautta vaikuttaa yhteiskunnallisesti. (Lahikainen 2018 474–476).

3.2 Ilmastonmuutos muokkaa elintapaamme ja arvojamme

Ilmastonmuutos jakaa edelleen ihmisten mielipiteitä. E2 Tutkimuksen vuonna 2023 teettämän "Miten meillä menee" -tutkimuksen mukaan vain 44 % suomalaisista on huolissaan ilmastonmuutoksesta. Tämä huoli koskettaa kuitenkin kaikkia ikäryhmiä, eikä talouden näkymä ole merkittävästi vähentänyt suomalaisten huolta ilmastonmuutoksesta (E2 Tutkimus 2023). Nyky-

yhteiskunnassa on monia huolenaiheita, joista ilmastonmuutos ja sen torjuminen on yksi, joskin merkittävä. Sitran Tulevaisuusbarometrin mukaan vain 32 % vastaajista toivoo, että seuraavan kymmenen vuoden aikana ilmaston lämpeneminen saadaan pidettyä alle 1,5 asteen kasvussa. Ilmastonmuutos on suurin huolenaihe 15–24-vuotiaiden keskuudessa. Maailman uusien kriisien myötä huoli ilmastosta on kuitenkin vähentynyt. Tähän vaikuttaa myös ilmastonmuutoksen luonne kestokriisinä. (Sitra & Kantar TNS 2023).

Ilmastonmuutos vaikuttaa kaikkiin elämän osa-alueisiin, ja sopeutumista ohjataan julkisen hallinnon taholta. Esimerkiksi Helsingin kaupungin pitkän aikavälin sopeutumisvisiossa mainitaan kaupungin olevan ilmastonkestävä ja turvallinen, sekä varautunut äärimmäisiin sääilmiöihin ja ilmastonmuutoksen globaaleihin vaikutuksiin. Visiossa huomioidaan kaupungin toimialojen varautuminen ja kaupunkilaisten, yritysten ja organisaatioiden tukeminen ilmastonmuutoksessa sekä myönteisistä seurauksista hyötyminen (Helsingin kaupunki 2017, 8, 13). Ilmastonmuutos näkyy myös yritysten tuotteiden ja palveluiden valikoimassa sekä kiertotalouden lisääntymisenä.

Opetushallituksen ILO-ilmastohankkeen tuloksissa ennakoitaan yleisen ilmapiirin muutosta, jossa yksilöiden ja yhteiskunnan arvot muuttuvat sekä ajattelu- ja toimintatavat kehittyvät. Muutoksessa korostetaan avointa ajattelua ja asioiden kyseenalaistamisen kulttuuria. Ilmastoahdistuksen sijaan tulisi puhua ilmastoinnostuksesta, joka sisältää uteliaisuutta, ratkaisukykyä ja innovointia. Luopumisen sijaan ilmastonmuutos tulisi nähdä mahdollisuuksina ja ratkaisuina. Yksilöiden on tärkeää kyetä refleктоimaan omaa suhdettaan ilmastoahdistukseen, jotta he voivat kohdata toisia paremmin. Oleellista on myös kyky tukea omaa ja toisten emotionaalista sinnikkyyttä ja selviytymiskykyä. On tarjottava tietoa osallistavista toimintamahdollisuuksista. Hankkeen tuloksissa korostetaan ilmastokasvatuksen ja elinikäisen oppimisen merkitystä ilmastonmuutoksen hillinnässä (Opetushallitus 2020, 26).

Ympäristökysymykset saattavat jäädä muiden teemojen varjoon monista syistä. Uudet kriisit, kuten toimeentuloon, turvallisuuteen ja talouteen liittyvät asiat, korostuvat ja ilmastonmuutoksen kaltainen kestokriisi voi jäädä taka-alalle. Prioriteettimuutos voi johtua myös kestävyyssiirtymään liittyvästä hankaluusharhasta, joka tarkoittaa käsitystä tarvittavasta muutoksesta hankalampana kuin se todellisuudessa on. Tämä viittaa myös käsitykseen muutoksesta luopumisena, vaikka kyseessä on kestävämmän tulevaisuuden rakentaminen ihmisen ja muun luonnon

hyvinvoinnin kannalta. Vaikka suuriin kehityskulkuihin vaikuttaminen saattaa tuntua kaukaiselta, niihin voi ja täytyy vaikuttaa myös kriisien keskellä. Ekologinen kestävyyskriisi ei odota, että muut asiat ratkaistaan ensin. (Sitra & Kantar TNS 2023).

Yhteiskunnalla on mahdollisuus ennakoida tulevaisuutta paremmin kuin koskaan lisääntyneen tutkimustiedon, digitalisaation, globaalien kehityksen ja tekoälyn myötä. Kansalaisyhteiskunta tulisi nähdä tulevaisuuteen vaikuttavana voimavarana, jolle tulee antaa mahdollisuudet kehittyä ja kehittää yhteiskuntaa positiiviseen suuntaan. Kuluttajuuden sijaan korostuu yhteiskunnan jäsenyys ja elämäntapa, jossa kiertotalous ja vihreät arvot ovat keskeisiä kansalaisten henkilökohtaisina elämäntapavalintoina.

Ilmastopolitiikan oikeudenmukaisuus -hankkeessa toteutetun kyselytutkimuksen perusteella v. 2022 lähes 40 prosenttia suomalaisista ei ole koskaan osallistunut ilmastopolitiikkaan millään tavoin. Helsinkiläiset kokivat osallistuneensa ilmastopolitiikkaan aktiivisemmin kuin muut. Osallistumattomuuden syyksi mainittiin motivaation puute, vähäinen tietämys ilmastopolitiikasta ja osallistumismahdollisuuksista sekä poliittisen luottamuksen puutteella. (Vainio, Käyhkö, Loivaranta, Lundberg & Honkanen 2023, 29, 37).

Helsinkiläisten kaupungin tietokeskus on tutkinut helsinkiläisten ympäristöasenteita ja ympäristökäyttäytymistä 2011 (Hakkarainen & Koskinen 2011), ja keväällä 2017 toteutettiin ensimmäistä kertaa Helsingin ja Vantaan kaupunkien yhteinen asukaskysely ympäristöasenteista (Hirvonen & Vanhatalo 2018). Vuonna 2022 kerättiin Helsingin, Espoon, Vantaan ja Kauniainen kaupunkien yhteinen kyselyaineisto asukkaiden ympäristöasenteista ja ympäristökäyttäytymisestä. Kysely lähetettiin 8 100 hengen satunnaisotokselle pääkaupunkiseudun 18–79-vuotiaista asukkaista. Vastausprosentti koko seudulla oli 25 %. Helsingin otoskoko oli 2 500, josta vastanneita oli 645 (25,8 %). Kyselylomakkeessa säilytettiin huomattava osa vuoden 2017 kysymyksistä, jotta saataisiin tietoa asenteiden ja käyttäytymisen muutoksista viiden vuoden ajalta. Vuonna 2017 väestön ilmastonmuutostietoisuus oli jo korkealla tasolla, mutta vuonna 2022 se oli entisestään parantunut, erityisesti vanhemmissa sukupolvissa. Naisten ilmastonmuutostietoisuus oli vahvempaa kuin miesten, ja korkeammin koulutetuilla se oli vahvempaa kuin matalammin koulutetuilla. Kyselyssä tiedusteltiin myös mielipiteitä vaikutusmahdollisuuksista lähiympäristöä koskeviin päätöksiin ja suunnitelmiin sekä ympäristöasioista tiedottamisen riittävydestä. Kaupunkien tiedottamista ympäristöasioista ei pidetty yleisesti riittävänä, sillä Helsingissä vain 16 % vastaajista piti sitä riittävänä. Kyselyssä tiedusteltiin myös näke-

myksiä omista vaikutusmahdollisuuksista lähiympäristöön ja ympäristön suunnitteluun, ja vastaajat eivät yleisesti olleet hyvin perillä vaikutusmahdollisuuksistaan. Helsingissä kahdella kolmesta ei ollut selvää käsitystä mahdollisuuksistaan, ja lisäksi joka viides ei ottanut kantaa. Vain 11–16 % vastasi myöntävästi. (Hirvonen 2022, 12,14,76). Aiempaa tutkimustietoa ei löytynyt kaupunginosittain Helsingistä. Yllä olevissa kyselyissä ei ole tutkittu, miten kaupunkilaiset haluaisivat vaikuttaa ympäristö- ja ilmastoasioihin paikallisesti yhdessä ruohonjuuritasolla.

Kunta ei ole järjestänyt kaupunkilaisille mahdollisuutta osallistua yhdessä tapahtuvaan ilmastomuutoksen vastaiseen toimintaan. Taloyhtiöille ja vuokralaisille on järjestetty HSY:n tarjoamana energiaexpertti-kursseja verkkokoulutuksena. Helsingissä järjestötoimintaa ilmasto- ja ympäristötyöhön keskittyvää toimintaa toteuttavat kolmannella sektorilla järjestöt, kuten Luontoliitto ry, joka tarjoaa tietoa elämäntapavalinnoista ilmastomuutoksen hillitsemiseksi ja paikallisyhdistysten kautta osallistumista oman kunnan päätöksentekoon, hankintoihin ja maankäyttöön, sekä ilmasteryhmän nuorille (Luonnonsuojeluliitto 2024). Suomen Luonnonsuojeluliitto järjestää retkiä, talkoita, luontokartoituksia, seminaareja ja kursseja. Helyssä on lisäksi useita toimintaryhmiä. Kansainvälinen järjestö Greenpeace tiedottaa ympäristöasioista ja järjestää kampanjoita ja aktivistitempauksia kansalaistotelemattomuuden keinoin eri paikkakunnilla Suomessa (Greenpeace 2024). Neljännellä sektorilla toimii Elokapina, joka käyttää väkivallatonta suoraa toimintaa ja kansalaistotelemattomuutta saadakseen hallitukset toimimaan ilmasto- ja ympäristöhätätilan vaatimalla tavalla (Elokapina 2024).

Mitä mahdollisuuksia kaupunginosien asukkailla on paikallisesti ilmastotyöhön? Kaupunginosissa toimivat kaupunginosayhdistykset voivat järjestää ilmastomuutoksen vastaista paikallistoimintaa. Lauttasaari ja Maunula näyttäisivät olevan aktiivisimpia ilmastotyön puolestapuhujia. Lauttasaari-Seuran toimintaa on esitelty luvussa 2.2 Canemure-hankkeen yhteydessä. Maunulassa Maunula-Seura ja Maunulan Leijonat järjestävät yhteistyössä vuosittaisen Jääjuhlan asukkaille, jossa jaetaan tietoa ilmaston tilasta ja keinoista vähentää hiilidioksidipäästöjä kotitalouksissa. Maunulassa järjestetään myös kuusi kertaa vuodessa Maunulan Aluefoorumi, jonka aiheeksi asukkaat voivat ehdottaa ympäristö- ja ilmastoaiheita. Helsingin seudun ympäristöpalvelut HSY ja Suomen ympäristökeskus Syke ovat myös järjestäneet kaikille avoimia seminaareja esimerkiksi Maunula-talolla.

Suomen perustuslaki ja kuntalaki velvoittavat julkista valtaa ja kuntia edistämään kansalaisten osallistumis- ja vaikutusmahdollisuuksia. Kansanvaltaan sisältyy yksilön oikeus osallistua ja vaikuttaa yhteiskunnan ja elinympäristönsä kehittämiseen (Suomen perustuslaki 2§ 1. ja 2.

mom.). Osallistumista ja vaikuttamista voidaan Kuntalain mukaan edistää erityisesti tukemalla asukkaiden, järjestöjen ja muiden yhteisöjen oma-aloitteista asioiden suunnittelua ja valmistelua. (Kuntalaki 22 §).

Yhteiskunnan nopea muuttuminen ja arvojen ristiriidat heikentävät yksilön luottamusta instituutioihin, mikä johtaa passiivisuuteen ja ongelmien siirtämiseen julkisen hallinnon ratkaistavaksi. Kunnat voisivat hyödyntää vapaaehtoistyötä ja kokeilukulttuuria nykyistä enemmän, esimerkiksi asukkaiden työpajojen ja osallistavan budjetoinnin kautta (Hiilineutraalisuomi.fi 2023). Sitran julkaisussa Miten demokratiaa kokeillaan – selvityksessä suositellaan kuntalaisten ja mahdollisten hyvinvointialueiden asukkaiden vaikuttamismahdollisuuksien sisällyttämistä kiinteäksi osaksi kaikkea osallisuustyötä ja mahdollisuutta todelliseen vaikuttamiseen (Kallioniemi & Vahti 2021, 52). Myös Kuntaliiton mukaan kuntien kannattaa hyödyntää kuntalaisten omaehtoinen toiminta, sillä se tukee tavoitetta veto-, pito- ja elinvoimaisesta kunnasta (”Hyvä kunta asua ja elää sekä yrittää”) (Kurikka, P. & Piipponen 2020, 22). Kestävän kehityksen on oltava osa kaikkea yhteiskunnan toimintaa. Vapaaehtoistyö ja kansalaisaktivismi ovat keskeisiä kestävän sosiaalisen kehityksen saavuttamisessa. Yhdessä tekemällä ja jakamalla ilmastoaktivismia voidaan tehdä ilmastotyötä tehokkaammin. Ilmastoaktivismi on yksittäisen kaupunkilaisen tekoja vaikuttavampaa. Ilmastoaktivismiin soisi leviävän kaupunkilaisten keskuudessa myös jokapäiväiseen elämään, yhdistyen arkeen ja vapaa-aikaan. Jokainen voi työssään, työyhteisössään tai harrastuksensa parissa miettiä, miten voisi edistää kestävästä kehitystä, ja olla omassa viiteryhmässään ilmastojohtaja tai kestävän kehityksen agentti. (Orivuori 2020, 43). Kaupunkilaisten verkostoympäristöt voivat tuoda yhteen samoin ajattelevia ja toimivia ihmisiä, joiden keskuudessa jaettu tieto, ympäristöystävällinen tapa elää ja ilmastoaktivismi leviää. Verkostoympäristössä voidaan jakaa esimerkiksi innovaatioita, ja se voi toimia kokeilualustana erilaisille toimintamalleille. Kaupunginosayhdistykset luovatkin jo olemassa olevan verkoston, joka mahdollistaa tiedon ja toimintamallien ketterän jakamisen.

Järjestötyön haasteena on sitouttaa vapaaehtoisia ilmastonmuutoksen vastaiseen työhön. Elämässä työn, harrastusten, ja ihmissuhteiden priorisoinnin, tietotulvan, ja ilmasto- tai jopa maailmantilan ahdistuksen vuoksi voidaan olla tiedostamatta ilmaston tilaa ja omaa vastuuta siitä. Monikanavaisen median ja eri instituutioiden avulla asukkaiden tavoitettavuus ja tiedon välittäminen ovat nopeutuneet ja helpottuneet. Kuitenkin tiedon ja sen sijainnin pirstaleisuus ja saavutettavuuden monimutkaisuus, esimerkiksi verkossa monien linkkien päässä, aiheuttavat sen, että osa asukkaista jää informaation ulkopuolelle. Osa vanhuksista ja syrjäytyneistä ei käytä

internettiä, joten eivät myöskään sosiaalista mediaa. Maahanmuuttajista osa ei lue kielivaikeuksien vuoksi paikallislehtiä, eivätkä ole mukana paikallisissa suomenkielisissä sosiaalisen median ryhmissä. Näissä ryhmissä voi kuitenkin olla ihmisiä, jotka olisivat kiinnostuneita yhteisöllisestä ilmastonmuutoksen vastaisesta toiminnasta, varsinkin jos toiminta samalla täyttäisi heidän muita tarpeitaan. Teoksessa Ruohonjuuresta ruohonkärjeksi Rönkä painottaa, että kansalaisyhteiskunta koskettaa ja ylläpitää inhimillisiä kohtaamisia. Keskinäinen luottamus, tekemisen kokemuksellisuus ja arkinen inhimillisyys ovat sen vahvuuksia. Oleellisinta ei ole paras sovellus vaan onnistunut arki. Avoin ja osallistava budjetointi sekä kansalaisten rohkea aloitteellisuus ja pelkäämättömyys epäonnistumisista antaa mahdollisuuden vaikuttaa oman asuinalueen asioihin asukaslähtöisesti. (Rönkä 2012, 65). Tapani & Sinkkonen tuovat esille, että verkostoympäristöistä saatava sosiaalinen pääoma kasvattaa elämän merkityksellisyyttä, mahdollisuutta työskennellä omien kykyjen mukaan, ja tuntee yhteyttä laajempiin ympäristöihin ja yhteiskuntaan. Verkostoympäristöt ovat kasvulle ja kehitykselle tärkeitä inspiraation lähteitä, sekä mahdollistavat olla muiden hyväksymä ja arvostama sekä arvostaa vastaavasti muita. Björn Wallenin mukaan syväsviivistyksen avulla ihmiset hyväksyvät itsensä ja muut, ja tämä on olennaista kestävän tulevaisuuden luomisessa (Wallen 2020, 34). Verkostoista voi saada myös itsenäisyyden ja osaamisen kokemuksen, positiivista palautetta ja onnistumisen kokemuksia sekä yhteisön tukea. (Tapani & Sinkkonen 2022, 498-500).

Yhteisöllinen toiminta tarjoaa mahdollisuuden arvojen jakamiseen ja yhteisen päämäärän saavuttamiseen. McMillanin & Chavisin mukaan eloonjäämistarpeen lisäksi toimintaamme ohjaavat yhteiset arvot. Opimme kulttuuristamme ja perheiltämme henkilökohtaisia arvoja, jotka osoittavat emotionaalisia ja älyllisiä tarpeitamme sekä miten priorisoimme niitä. Kun samat arvot jakavat ihmiset kokoontuvat yhteen, he huomaavat samanlaiset tarpeensa, prioriteetit ja tavoitteet, ja että liittymällä yhteen he voisivat paremmin vahvistaa ja saavuttaa ne. Jaetut arvot tarjoavat siis yhtenäisyyttä lisäävän voiman yhteisöissä. Se, missä määrin yksilölliset arvot jaetaan yhteisön jäsenten kesken, määrittää yhteisön kyvyn organisoida ja priorisoida tarpeita täyttävää toimintaansa. Vahva yhteisö pystyy sovittamaan ihmiset yhteen niin, että ihmiset vastaavat muiden tarpeisiin samalla kun he täyttävät omansa (McMillan & Chavis, 1986, 13).

Yhteiskunnan tulisi huomioida kansalaisten osallistumis- ja vaikutusmahdollisuudet sekä kannustaa yhteisöllisen toiminnan toteuttamiseen ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi. Mielestäni Ilmastonmuutoksen vastaisen vapaaehtoistyön tulisi olla yhteydessä muihin yhteiskunnallisiin

kysymyksiin, kuten työllisyyteen ja koulutukseen. Sen arvostusta tulisi nostaa niin julkisen hallinnon puolelta kuin järjestötyön keinoin niin, että sillä olisi merkitystä vapaaehtoiselle esimerkiksi koulutus- tai työpaikan haussa nykyistä enemmän. Yhteisöllinen toiminta ja vaikuttaminen voivat edistää tehokkaasti kestävästä kehitystä ja ilmastonmuutoksen torjuntaa, ja tässä järjestötyö on avainasemassa. Järjestötyöllä on mahdollisuus tarjota kansalaisille ilmastokriisiin liittyvää yhdessä oppimista ja ymmärrystä ilmastokriisistä. Yhteisönä järjestöt voivat luoda turvaa ja pysyvyyttä epävarmassa maailmantilanteessa ja kriisien keskellä.

3.3 Kollektiivisuus ja yhteisöllisyys kaupunginosan kehittämisessä

Me kaikki olemme osallisia asumisen ja kuluttamisen kautta päästöjen tuottamiseen, joten me myös pystymme toimimaan ja muuttamamaan elintapojamme päästöjen vähentämiseksi. Meillä on kuitenkin jokaisella erilainen ilmastotietoisuus ja -vastuu. Muutos tarvitsee koko yhteisön sitoutumista ja voimaa ollakseen tuloksellinen ja mitattavissa. Teoksessa Neloskierrettä kaupunginosaan Jani Päivänen tuo esille kollektiivisen älyn tarpeellisuuden kaupunginosien kehittämisessä. Päivänen viittaa filosofi Pierre Levyn ajatukseen siitä, että keskinäinen arvostus syntyy ja vahvistuu, kun ihmiset onnistuvat yksissä tuumin tekemään yksittäisistä projekteista yhtenäisen ja yhteisen prosessin. (Päivänen 2005, 59). Keskinäinen arvostus on avaintekijä kaupunginosan hyvinvoinnissa ja kestävässä kehityksessä. Se vahvistaa toimijuutta ja uskoa toimienpiteiden vaikuttavuuteen ja yhteisen päämäärän saavuttamiseen.

Emme voi vain passiivisesti seurata uutisia ja odottaa toimia linjaavia päätöksiä, Julkinen hallinto on jo todennut, ettei 1,5 asteen tavoitetta ole mahdollista saavuttaa annetun määräajan puitteissa. (Valtioneuvosto 2022a). Julkisen hallinnon riittämättömien resurssien vastapainona voimmekin kehittää vertaisyhdistykseen, jossa ihmiset luovat ja toimivat itse ilmastonmuutoksen torjumiseksi. Kansalaisyhteiskunnassa vertaissuunnittelulla ja -jakamisella voidaan vaikuttaa ja nopeuttaa paikallisen toimintamallin kehittelyä. Tästä on Maunulassa olemassa esimerkkejä, kuten Maunulan digitalisaatioon liittyvä Mediapaja, joka kehitettiin ja toteutettiin auttaamaan asukkaita ilmaiseksi digilaitteisiin liittyvissä ongelmissa. Meillä on tietoyhteiskunnassa välineet ja tieto lähes kaikkien saatavilla. Ilmastotietoisuutta ja vastuullisuutta Maunulassa ylläpitävät Maunula-Seura ja Maunulan Leijonat. Demokraattisessa verkostoympäristössä ilmaiset paikallislehdet kuten Maunulan Sanomat ja kaikille avoin Maunulan Aluefoorumi mahdollistavat tasa-arvoisen tiedon välittämisen sekä asukkaiden osallistumisen oman kaupunginosan

kehittämiseen. Kollektiivinen oppiminen tapahtuu Aluefoorumien kautta, ja materiaalit tallennetaan Maunula-Seuran kotisivuille. Foorumeista uutisoidaan Maunulan Sanomissa. Näin Maunulan kotisivut ja Maunulan Sanomat toimivat alueen kollektiivisena muistina. (Kurki 2023).

Teoksessa Ruohonjuuresta ruohonkärjeksi Hannu Kurki kuvaa asuinalueiden omaehtoista muutosprosessia sekä siihen liittyviä taustatekijöitä ja kehityskulkuja. Hän esittää, asuinalueiden on kyettävä toimimaan proaktiivisesti suhteessa kaupunkirakenteeseen ja sen muutoksiin. Kurjen mukaan asuinalueiden positiivisessa muutoksessa keskeistä on toimijoiden kyky tunnistaa mahdollisuuksia, tarttua niihin ja tulkita tilannetta. Tärkeää on myös antaa tilaa kehkeytymiselle ja mahdollistaa se. Kriisit toimivat impulsseina, jotka käynnistävät kehittämiskeskustelun. Positiiviseen muutokseen tähtäävä toiminta edellyttää positiivisten mahdollisuuksien tunnistamista ja muutoksen hallintaa. (Kurki 2010, 14–24.)

Kurki mainitsee tässä prosessissa työkaluna Swot-analyysin. Opiskelin kesällä 2023 Savonia ammattikorkeakoulun tarjoamalla kurssilla ”Päätöstukityökalut vastuullisiin ratkaisuihin”, jolla tutustuin Savonia-ammattikorkeakoulussa Swot-analyysistä kehitettyyn A’Wot-analyysityökaluun. A’Wot visualisoi päätösten positiiviset ja negatiiviset vaikutukset, ja esittää, mihin suuntaan vaikutukset painottuvat. Työkalulla voidaan havainnollistaa erityisesti haavoittuviin väestöryhmiin kohdistuvat vaikutukset. (Kajanus, Leskinen, Kurttila & Kangas 2011) Huomioin, että A’Wot soveltuu erinomaisesti kaupunginosien kehittämisen työkaluksi.

Laasanen puolestaan puhuu emergenssistä, uusista ilmiöistä tai ominaisuuksista, jotka syntyvät tietystä kokonaisuudesta. Emergenssissä kohtaavat menneisyys, nykyisyys, ja tulevaisuus, ja siihen liittyy prosessissa tapahtuvaan haarautumiseen, bifurkaatiopisteeseen ja valintatilanteisiin. (Laasanen 2005, 39,40). Ilmastonmuutoksen yhteydessä emergenssiin liittyy tulevaisuuden ennakointi ja trendien seuraaminen. Kurjen ja Laasanen esittämät kehityskulut soveltuvat hyvin ilmastokriisin käsittelyyn ja auttavat ymmärtämään asuinalueiden muospainetta.

Kaupunginosan vihertyminen ja ekologisuus ovat myös trendikkäitä ja haluttuja ominaisuuksia asuinympäristössä. Edistyneen teknologian käyttö ja pilottihankkeet luovat kaupunginosalle imagoa, josta muutosta ja parempaa asuinympäristöä haluavat ihmiset ovat kiinnostuneita. Ihmisten mielipiteisiin vaikuttavat vahvasti myös median esiintuomat seikat asuinalu-

eista. Polarisoitumista voidaan vähentää ja asuinalueen vetovoimaa lisätä viihtyisyyteen, turvallisuuteen sekä ekologisuuteen keskittyvillä parannuksilla. Tästä hyötyvät asukkaat, yritykset sekä julkinen hallinto.

Alueellisen kehittämistoiminnan kautta aluetta pyritään muuttamaan paremmaksi tai alueella pyritään luomaan sellaisia rakenteita, jotka edistävät alueen positiivista kehitystä. Pitkällä aikavälillä positiivisen kehityksen indikaattoreina ovat kotitalouksien tulot, alueen yritysten yhteenlasketun liikevaihdon kehitys ja yritysten ja niiden työntekijöiden määrän sekä alueen asuntojen hintatason kehitys verrattuna naapurialueiden hintoihin. (Kurki 2005, 70).

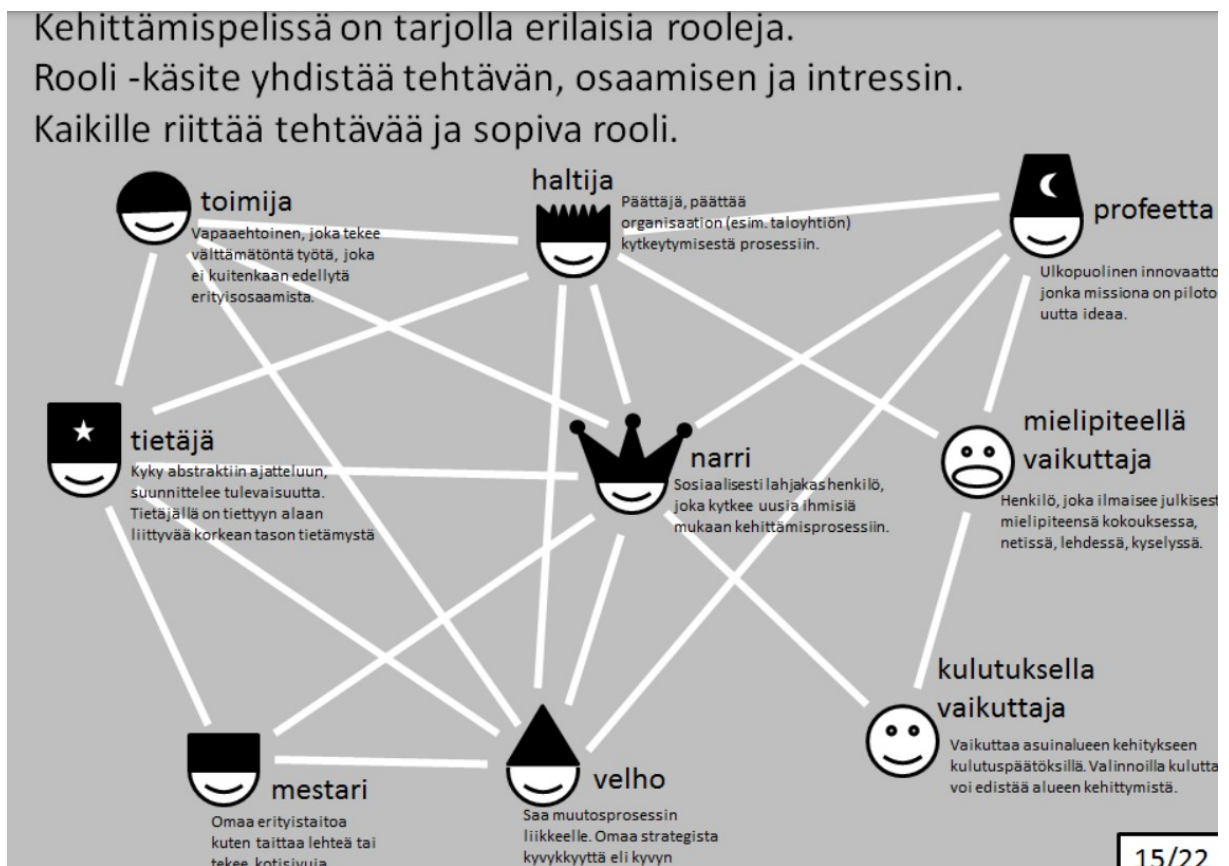
Saavutamme positiivisia tuloksia miettimällä, mitä voimme tehdä ongelman ratkaisemiseksi, millä keinoilla voimme yhdessä saavuttaa haluamamme paremman elinympäristön. Asukkaiden osallistuminen muutokseen sekä oman kaupunginosan kehittämiseen mahdollistuu tasarvoisen tiedon välittämisen kautta. Oma asuinalue tulisi nähdä toiminnan, kokemusten, elämysten ja mahdollisuuksien lähteenä. Tämä koskee kaikkia, asukkaita, yrityksiä, organisaatioita sekä ympäristöä. Me yhdessä teemme asuin ympäristöstämme paremman.

Johtopäätöksenä voidaan todeta, että asuinalueiden omaehtoinen muutosprosessi on monimutkainen ja vaatii aktiivista toimintaa, kykyä tunnistaa mahdollisuuksia sekä yhteisöllistä näkemystä. Ilmastonmuutoksen kaltaiset globaalit haasteet korostavat tarvetta emergentille lähestymistavalle ja tulevaisuuden ennakoinnille. Julkinen hallinto näkee kansalaisyhteiskunnan mahdollisuudet resurssina ja yhteiskunnan kehittämisessä. Kolmannen ja neljännen sektorin toimijoiden tulisikin nyt hyödyntää muuttunut toimintakulttuuri aktiivisemmalla kehittämisellä, jossa yhdistyvät ydintoiminta ja kestävä kehitys, sekä nähdä yhteisöllisen toiminnan tarjoamat keinot ja hyödyt vapaaehtoisten tarpeiden täyttämässä. Järjestöt voivat hyödyntää erilaisia työkaluja ja kehittämismalleja vastatakseen näihin haasteisiin ja edistääkseen kestävä kehitystä asuinalueilla.

Kansalaisyhteiskunta tulee nähdä positiivisena voimavarana sekä julkisen hallinnon että kansalaisten näkökulmasta, joka kykenee innovatiivisesti yhdistämään ilmastonmuutoksen torjunnan ja yhteisöllisyyden. Muutos avaa uusia mahdollisuuksia kolmannen ja neljännen sektorin kehittämiselle, luoden sosioekonomisia verkostoja ilmastonmuutoksen torjunnan tueksi.

3.4 Ilmastoinnovaatioita ja innostusta ruohonjuuritasolta

Maunulassa on havaittu, että peliteorialla voi luoda yhteistyötä. Kaupunginosassa onkin kehitetty menestyksekkäästi pelillistämistä ja erilaisia pelimalleja. Pelinkehityksessä mielenkiintoista on, millainen pelistrategia tuottaa parhaimman tuloksen. Maunulan ideoidusta mallista Kaupunkien kehittämisverkosto KaKe kehitti sosiaalisen pääoman kehittämispelin, jonka avulla järjestöt voivat edistää kaupunginosien kehitystä. Kehittämisspeli havainnollistaa kehittämisprosessin verkostot, toimijat ja roolit. Muutosprosessi on seurausta kommunikaatiosta, verkottumisesta ja oppimisesta. Käsitys todellisuudesta on seurausta todellisuudesta ja yksilön oppimisesta. Kognitiivisella tasolla asiat saavat tulkinnan tilanteesta ja keinoista edistää tavoitetta.

Kuva 1 Kehittämisspelin roolit ja verkosto. (Kuva Maunula-Seura).

Maunulassa näytelmien yhteydessä on dokumentoitu myös kehittäjäverkostoja. Kehittämisspelistä on Maunulassa edelleen jalostettu Päästövähennyspeli (liite 1). Ideana on kehittää kaupun-

ginosan päästöjen vähentämistä alhaalta ylöspäin (Bottom Up) ja subjektiuden lisääminen. Pelissä tarvitaan pelilauta ja pelitilanteen seuranta. Ideana on, että taloyhtiöiden päästöt esitetään karttapohjan avulla. Asumisen päästöt lasketaan henkilöä tai huoneistoneliötä kohden. Pelillä tavoitellaan eri kaupunginosien aktiivisuuden kasvua ja oppimista muutosprosessista.

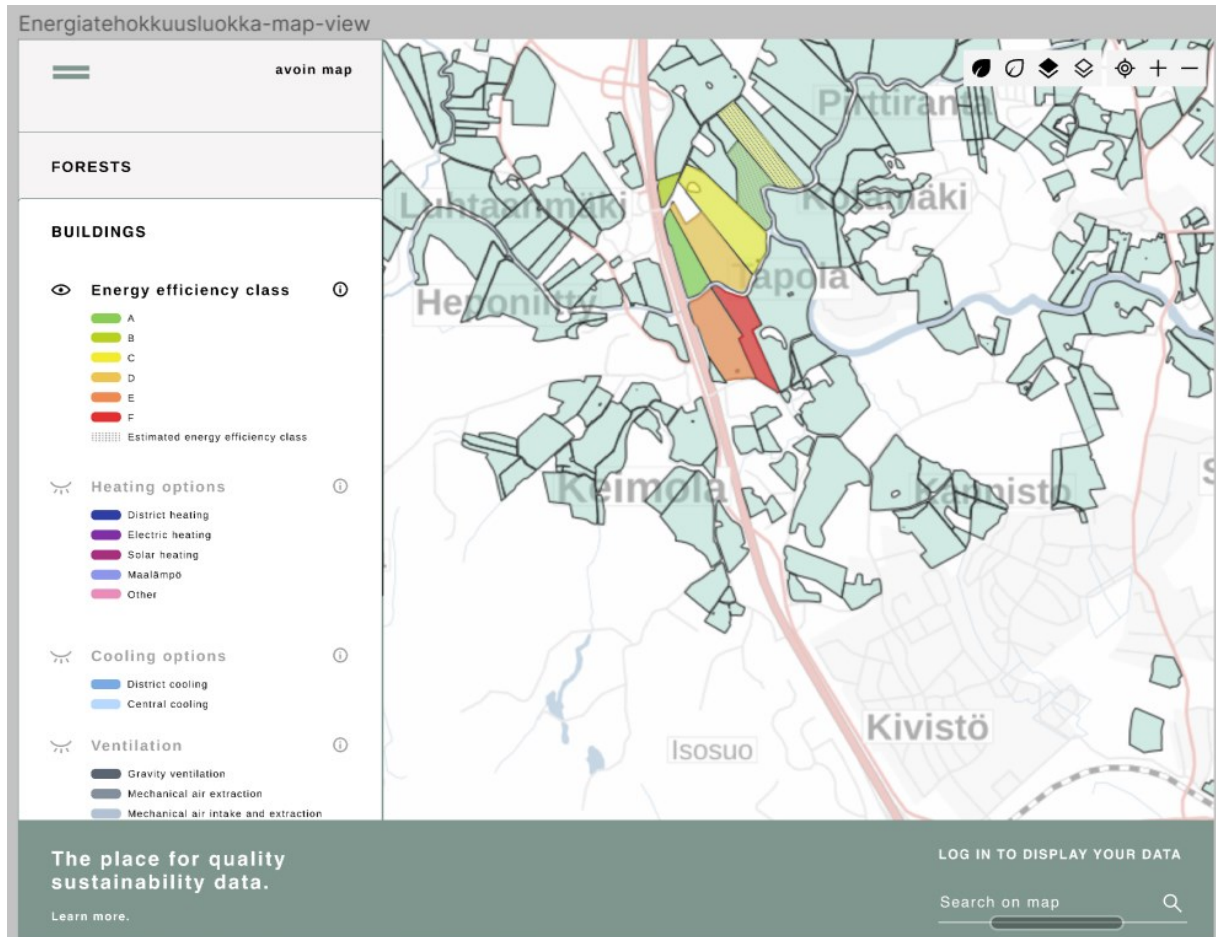
3

Kuva 2. Päästövähennyspeli. Maunulan asuinrakennusten päästövähennyshankkeet pelitilanne 5/2024.

Päästövähennystoimenpiteet leviävät sekä alueiden omien medioiden välityksellä että naapurustossa taloyhtiöissä esimerkin avulla. Peli etenee kaupunginosien välillä, kaupunginosan sisällä taloyhtiöiden välillä sekä kotitalouksien verrattessa itseään alueen keskiarvoon. Nuorten kytkeminen peliin ja päästöjen muutoksen arviointiin voisi edistää merkittävästi muutosta, sillä nuorimmat sukupolvet hyötyvät eniten, jos ilmastonmuutos voidaan rajoittaa Pariisin sopimuksen tavoitteeseen 1,5 asteen vuoteen 2050 mennessä. Muutos koostuu päästöjen vähentämiseen liittyvien teknologisten prosessien kehittymisestä, ja pelissä luotavista uusista organisaatioista. Nämä tekijät mahdollistavat alueiden vertailun ja päästövähennystoimenpiteiden käytön kauppainosissa. Organisoitumisessa voidaan hyödyntää olemassa olevia järjestöjä kuten kaupunginosayhdistyksiä. Myös yksilöt voidaan roolittaa pelissä tehtävien, osaamisensa ja intressiensä suhteen. Näin päästään seuraamaan verkostomaisen mobilisaation etenemistä. Pelin tavoitteena edistää muutosta tehostamalla oppimisprosessia, osallistujien roolittaminen,

henkilöresurssien lisääminen, sekä ilmastoahdistuksen vähentäminen. Tällä hetkellä pelitilannetta voi seurata Maunulan Sanomien takasivulla olevan kartan avulla. Peli on tarkoitus jatkokehittää digitaaliseksi verkkosovellukseksi.

Myös Avoin ry:ssä on tehty kehittämistyötä, jonka avulla rakennusten päästöt esitetään digitaalisella kartalla avoimen datan pohjalta. Avoin ry tekee omaehtoista innovointityötä, ja on ollut esittelemässä sovelluksen kehittämistä Maunula-Seuran Avoimessa foorumissa. Avoin ry:n Otso Valta näkee sovelluksessa myös ominaisuuksia, jotka voivat olla pelillisiä. Verkkosovellus tulee näyttämään karttapohjalla rakennusten energiankulutuksen, energialaskun ja hiilijalanjäljet a) perustuen avoimeen tietoon b) käyttäjän tarkentamaan tietoon. Karttapohjalla rakennusten väri perustuu niiden päästöluokkaan, joka voi (ja jonka toivotaan) herättävän osallistujien kilpailuvietin päästöjen pienentämiseksi. Karttasovellus voi näyttää asuinalueiden kuten kaupunginosien kaikkien rakennusten arvioidun energialuokan/kulut/päästötason sekä energiaremonttisuositukset, joilla energiaa, rahaa sekä ilmastoa säästyisi. Käyttäjärooleja ovat vuokralainen, omistaja, taloyhtiön hallituksen pj., energianeuvoja jne. Yhdellä käyttäjällä voi olla useampikin rooli. Karttasovellus on kaikille avoin. (Valta 2024).

Kuva 3. Avoin ry:n kehittämän sovelluksen avulla rakennusten päästöt esitetään digitaalisella kartalla avoimen datan pohjalta.

Sosiaalinen markkinointi ja positiiviset tunteet voivat molemmat olla tehokkaita välineitä ilmastonmuutoksen vastaisessa työssä, sillä ne voivat auttaa motivoimaan ihmisiä muutokseen ja edistämään kestävämpiä käyttäytymismalleja. Sosiaalisessa markkinoinnissa voidaan käyttää huumoria vähentämään markkinaviestin hylkäämisen todennäköisyyttä, sekä negatiivisten asenteiden muodostumista mainokseen. Huumorinkäyttäminen markkinoinnissa on päättelyprosessi, joka johtaa emotionaalisesti positiiviseen lopputulokseen. (Brennan & Ngueng, Parker, Pochun 2020, 102). Samoin voidaan käyttää positiivisia tunteita osallistamiseen ilmastonmuutoksen vastaisen työhön ja vähentämään ilmastoahdistusta.

Sosiaalinen markkinointi tarjoaa mahdollisuuden käyttää markkinoinnin periaatteita ja strategioita yhteiskunnallisten tai ympäristöllisten tavoitteiden edistämiseen. Ilmastonmuutoksen vastaisessa työssä sosiaalinen markkinointi voi auttaa viestimään ympäristötietoisuutta, kannustamaan kestäviin valintoihin ja muokkaamaan ihmisten asenteita ja käyttäytymistä.

Positiiviset tunteet voivat toimia voimakkaana motivaattorina ihmisten toiminnassa. Sen sijaan, että keskityttäisiin pelkästään uhkiin ja negatiivisiin seurauksiin, ilmastonmuutoksen vastaisessa työssä voidaan pyrkiä nostamaan esiin myös positiivisia näkökulmia ja tunteita, kuten toivoa, yhteenkuuluvuutta ja onnistumisen iloa.

Yhdistämällä sosiaalista markkinointia ja positiivisia tunteita voidaan mm. tehokkaita kampanjoita ja viestintästrategioita, jotka innostavat ihmisiä tekemään kestäviä valintoja ilmastonmuutoksen torjumiseksi. Toiveikkaan ja motivoituneen ilmapiirin luomisella voitaisiin kannustaa yksilöitä ja yhteisöjä toimimaan aktiivisesti kestävämmän tulevaisuuden puolesta. Yhteiskunnan jatkuvan ja kiihtyvän epävarmuuden ja elämän hektisyyden vuoksi muutos tulisi kytkeä elämäntapaan, jotta se olisi luonnollinen osa arkeamme, ja toimisimme automaattisesti muutosta edistävällä tavalla. Toiseksi muutoksen pitäisi tuoda hyvää mieltä ja positiivista elämänsisältöä. Ilmastoahdistus voisi vaihtua ilmastoinnostukseen, ja jopa ilmastoharrastukseen.

Esimerkiksi päästöjen vähentämiseen kehitetyn pelin markkinoimiseen kannattaisi käyttää positiivisia tunteita. Huumori, innostus, joka syntyy yhteisestä päämäärästä ja kilpailemisesta, sekä verkkopeleissä syntyvä tekemisen meininki voivat edesauttaa ihmisiä kiinnittymään peliyhteisöön, ja antamaan näin panoksensa ilmastonvastaisessa työssä. Peli myös konkretisoi ilmastotyötä näkyväksi. Pelillisuus on loistava keino kehittää yhteisöä, ja se voi yhdistää eri-ikäisiä ja taustaisia ihmisiä. Uskoisin että jokainen on joskus pelannut jonkinlaista peliä, joten se onkin oiva työkalu käyttöön otettavaksi. Tekniikan kehittyminen tulee vääjäämättä elämän eri osa-alueisiin mukaan, ja se voi olla myös hauskaa ja kehittäväää. Pelaamisessa roolien käyttäminen mahdollistaa oman identiteetin jatkumon, tai se voi antaa mahdollisuuden hypätä jonkun toisen housuihin, ylittää itsemme, ja seikkailla uusissa maailmoissa kokien elämyksiä.

4 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS JA TULOKSET

4.1 Lähestymistapa ja menetelmät

Tutkimuksellisen kehittämistyön lähestymistavaksi valikoitui toimintakokeilu, ja menetelmiksi muotoutuivat etnografinen havainnoiminen, asukkaille tehtävä kysely, sekä yhteiskehittäely. Avoimessa yhteisössä erilaisten lähestymistapojen kokeilu on melkein välttämätöntä, sillä etukäteen ei voida varmuudella tietää, minkälainen lähestymistapa tuottaa tulosta. Kokeilukulttuuri on toimintatapa, jossa kokeiluja ja kokeilevaa kehittämistä hyödynnetään kehittämistyön ja uudistamisen välineenä. Kokeilukulttuuriin kuuluu olennaisena osana epävarmuuden sieto ja vaihteellinen kehittäminen, sillä usein on kokeiltava monia vaihtoehtoja, ennen kuin oikea ratkaisu löytyy (Kokeileva Suomi 2019, 7). Valtioneuvoston selvityksessä v. 2019 pohditaan kokeiluiden toistettavuutta arvioinnin yhteydessä. Kysymys on erityisesti siitä, mitä kokeilusta olisi opittavissa ja siirrettävissä, ja hyödynnettäessä tuloksia myös toisenlaisessa toimintaympäristössä. (Antikainen, Kangas, Alhola, Stenvall, Leponiemi Pekkola, Rannisto & Poskela 2019, 58). Alun perin tiedonhankinnan kohteena oli myös alueen taloyhtiöt ja niiden uusiutuvaan energiaan siirtyminen sähköpostitse toteutettavalla kyselyllä, mutta kävi ilmi, että yhtiöiden velvollisuutena ei ollut luovuttaa tietoa yhtiön suunnitelmista ja päätöksistä, Myöskään yhtiöiden päätösvaltaa edustavien yhteystietoja ei ollut vapaasti saatavissa. Tiedonsaannin vaikeuden vuoksi taloyhtiöt jäivät kohteena pois. Yllätyksenä tuli myös, etten päässyt seuraamaan ja havainnoimaan Canemure-Lauttasaari-Maunula-hankkeen kokouksia, sillä kokouksiin ei päästetty ulkopuolisia. Opinnäytetyön menetelmät etenivät, kuitenkin joustavasti luovuutta käyttäen, sillä tutkimusalue oli laaja.

Teoksessa Tutkimuksellinen kehittämistoiminta Toikko & Rantanen esittävät kehittämismalleja, jotka esitetään lineaarisesti, tasolta toiselle, spiraalina tai spagettimaisesti etenevinä prosesseina. Opinnäytetyöni kehittämismallia kuvaa hyvin spagettimalli, joka on lineaaristen, spiraali- ja tasomallin vastainen. Spagettimainen prosessi etenee reagoiden aina tilannekohtaisesti konkreettisen toiminnan ja sitä kuvailevan, jäsentävän tai arvioivan representaation väliseen jännitteeseen. Kuten Toikon ja Rantasen kuvailemana, osin spagettimainen prosessi etenee myös katkoksellisesti. Spagettimaiseen prosessiin sisältyvien tehtävien (perustelu, organisointi, toteutus, levittäminen, arviointi) väliset suhteet paljastuvat usein vasta jälkikäteen. (Toikko & Rantanen 2002, 71, 72).

Opinnäytetyöni tutkimusalue oli hyvin laaja käsittäen ilmastonmuutoksen ja ympäristön hiilidioksidin vähentämisen keinot, sosiaalisen kestävän kehityksen, järjestötoiminnan keinot asukkaiden osallistamiseen, sekä Maunulan sosiaalisen, kulttuurisen ja historiallisen paikkatietouden sekä organisaatioiden toimintatapojen tutkimisen. Toisaalta näistä tutkimuskohteista ei mielestäni olisi voinut rajata mitään poiskaan. Sain työn tilaajalta kehittämistyön kannalta olennaista taustatietoa, ja keskustelimme kehittämistyön suunnasta ja osa-alueista tutkimuksen eri vaiheissa. Tutkimustieto kerääntyi vähitellen, ja joissain osa-alueissa jouduin perääntymään ja vaihtamaan tutkimustiedon keruukohteita ja menetelmiä, kuten etnografisessa havainnoinnissa Lauttasaari-Maunula-Canemure-hankkeen kokouksiin osallistumisessa ja havaittuani tiedonsaannin hankaluuden taloyhtiöiden päästöjen osalta. Spagettimaisen kehittämisen ajatus perustuu avoimelle ja vapaasti muotoutuvalle prosessille, jossa dialogi muodostaa prosessin ytimen. Prosessissa asioita tai ilmiöitä ei useinkaan voida määrittellä eksaktisti. Määrittelyt ovat aina sidoksissa tarkastelun näkökulmiin ja niihin sisältyviin intresseihin. Kehittämistoiminta tähtääkin erilaisten näkökulmien esiin nostamiseen. Ongelmat ja visiot voidaan harvoin määrittellä vain yhdestä näkökulmasta. (Mt., 72). Vaikka kaupunginosan hiilidioksidipäästöjen suurin tuottaja onkin rakennusten energiankäyttöön liittyvät päästöt, ei asukkaiden toimintaa ja ilmastotoimintaa voida sivuuttaa hiilidioksidin vähentämisessä. Rakennuksissa asuvat asukkaat, joita ovat myös taloyhtiöiden hallitusten jäsenet, jotka käyttävät päätösvaltaa. Mielestäni ilmastotietouden ja -vastuullisuuden, sekä ilmastoaktiivisuuden levittäminen yleiseksi tietoisuudeksi ja toiminnan tasoksi asukkaiden keskuudessa, voidaan vaikuttaa myös taloyhtiöiden päätöksiin.

Opinnäytetyössä tutkin alueen kolmea eri toimijaryhmää, jotka ovat asukkaat, ilmastonmuutoksen vastaisiin toimiin keskittyvät paikallisjärjestöt, sekä organisaatiot. Tutkin myös paikallisia verkostoja ja toimintatapoja. Tutustuin Maunulan Sanomien toimituksen kokouksiin ja Maunulan Mediapajan toimintaan, joka tarjoaa ilmaista digineuvontaa, internetin käyttömahdollisuuden sekä tulostuspalveluja asukkaille. (Maunula-Seura ry 2024d). Osallistuin Maunula-Seuran Avoimiin foorumeihin, joiden toimintamallissa asukkaat järjestävät foorumit ja viranomaiset toimivat tilaisuuksissa asiantuntijan roolissa. Aluefoorumeissa kuullaan asiantuntija-alustuksia, käydään keskustelua, tunnistetaan ongelmia, ideoidaan ratkaisuja ja ennen kaikkea tutustutaan muihin alueen kehittämisestä kiinnostuneisiin. (Maunula-Seura ry 2024e). Osallistuin myös Helsingin kaupungin kulttuuritalo Maunula-talon neuvottelutoimikuntaan asukasyhdenä. Neuvottelutoimikunta on talon yhteisistä linjauksista ja suunnitellun toiminnan toteuttamisesta vastaava ryhmä. Siihen kuuluu kirjaston, nuorisopalveluiden, kulttuuripalveluiden ja työväenopiston esihenkilöt, vähintään yksi työntekijä kustakin palvelusta sekä joukko

asukasedustajia. Asukasedustajat osallistuvat neuvottelukunnan kokouksiin ja suunnittelevat Maunula-taloon yhteisöllisiä ja asukkaiden toiveiden mukaisia tapahtumia (Helsingin kaupunki 2024e). Lisäksi kävin tutustumassa Helsingin kaupungin yhteisöalo Saunabaarin toimintaan, jossa on senioreille sekä muille aikuisille tarjottua monipuolista harrastus-, ja yhteisöllistä toimintaa (Helsingin kaupunki 2024f).

4.2 Etnografinen havainnoiminen

Opinnäytetyössä käytettiin monipaikkaista havainnointia. Havainnoinnin kohteina olivat ilmastotyötä tekevien järjestöjen sekä organisaatioiden toiminta, Canemure-hanke, sekä innovaatioiden kehittäminen ruohonjuuritasolla.

Olen luonut tutkimusaineiston tilannesidonnaisesti ja vuorovaikutuksessa tutkittavien kanssa muistiinpanoin. Etnografinen tieto perustuu tutkijan omakohtaisiin havaintoihin ja kokemuksiin, jotka hän kerää tutkimuskohteestaan. Tutkija luo tutkimusaineiston itse tilannesidonnaisesti ja intuitiivisesti vuorovaikutuksessa tutkittavien kanssa. (Kallinen & Kinnunen 2021a).

Tutkimuksen menetelmistä etnografinen havainnoiminen valikoitui menetelmäksi ilmastonmuutoksen yhteiskunnalle aiheuttaman monitahoisten vaikutusten ja sidosryhmille aiheuttamien erilaisten reaktioiden mielenkiintoisuuden vuoksi.

4.3 Etnografisen havainnoinnin tutkimustulokset

Ilmastotyön keinot ovat erilaisia kaupunginosittain, ja myös järjestöillä on erilaisia resursseja. Resursseihin voivat vaikuttaa esimerkiksi kaupunginosan asukasmäärä, väestön ikärakenne, koulutustaso, sekä yhteiskunnallinen asema. Median keinoin tapahtuva tasa-arvoinen tiedon välittäminen mahdollistaa asukkaiden osallistumisen oman kaupunginosan kehittämiseen.

Ilmastotyöhön saatu rahoitus mahdollistaa järjestölle tehokkaan ja näkyvän kampanjoinnin ja toteutuksen. Kuitenkin asukkaiden panos mahdollistaa onnistuneesti toteutuneet toimenpiteet. Asukkaiden osallistuminen mahdollistaa myös ilmastoaktiivisuuden, yleisen innostuksen ilmastotyön tekemiseen ja levittämiseen.

Maunula-Seuran ja Maunulan Sanomien ydintoiminnassa ovat yliedustettuina yli 65-vuotiaat ja korkeasti koulutetut. Maunulan Sanomat ja Aluefoorumi ovat tärkeitä vaikuttamisväyliä ja demokraattisuuden ylläpitäjiä Maunulassa, ja mahdollistavat asuinalueen kehittämisen asukkaiden toivomaan suuntaan. Asukkaiden osallistuminen Maunulan Aluefoorumeihin sekä Syken ja HSY:n järjestämiin foorumeihin on kuitenkin ollut vähäistä. Huomiota on kiinnittänyt lapsiperheiden vanhempien ja nuorempien työikäisten puuttuminen. Nuorten ja lapsiperheiden osallistuminen olisi tärkeää myös Maunula-Seuran ja Maunulan Sanomien aktiivisen ydinporukan ikääntyessä. Esimerkkinä järjestöjen nuorempien vapaaehtoisten tarpeesta on myös Maunulan Lionsit, jonka kanssa Maunula-Seura on tehnyt yhteistyötä. Lionsit ovat myös tehneet ilmastotyötä järjestämällä vuosittaisen Jääjuhlan, jossa jaetaan asukkaille tietoutta ilmastonmuutoksesta ja sen vaikutuksista. Seuraa ollaan nyt lakkauttamassa hallituksen jäsenten ikäännyttyä. Myös muu toiminta on ollut uhattuna. Helsingin kaupungin tukema Mediapajan toiminta oli lähellä lakkauttamista kaupungin lopetettua pajan digineuvojan työn. Asiasta tiedottamisen ansiosta 13 Mediapaja sai kuitenkin 13 vapaaehtoista vuorottelemaan valvojan tehtävään, ja näin toiminnan jatkumaan.

Asukkaiden ja toimijoiden kanssa käydyistä keskusteluista piirtyi kuva Maunulasta hyvänä paikkana elää ja asua, mutta jossa vanhat stigmaat eriarvoisuudesta vieläkin vaikuttavat ainakin jollain tasolla. Esimerkiksi huolimatta Maunula-talon demokraattisesta päätöksentekomallista sekä laajasta ja kaikille ilmaisesta kulttuuritarjonnasta osa asukkaista vierastaa korkeakulttuuria. Osallisuuden keinoja pohditaan myös Maunula-talon asukastoimikunnassa. Järjestötoiminnassa on mukana pitkään olleita, mutta uusia jäseniä ei ole tungokseen asti tulossa. Myös osittain eriytyneet ryhmät, kuten syrjäytyneet ja ulkomaalaistaustaiset eivät näy järjestötoiminnassa. Ilmastonmuutoksen vastainen työ saatetaan myös katsoa kategoriaan, joka ei kosketa osaa asukkaista. Ilmastonmuutokseen liittyy myös paljon tietoa, joka ei avaudu helposti kaikille. Osa ilmastonmuutoksen vastaisiin toimiin liittyvistä termeistä, kuten uusiutuvan energian termit, ovat monille liian teknisiä ja oman vaikuttamisalueen ulkopuolella. Myöskään keinoja vaikuttaa ja tätä kautta itsensä tai oman asuinalueen yhteyttä ilmastonmuutokseen vaikuttamisessa ei nähdä.

Maunula-Seura tiedotti opinnäytetyöstäni Maunulan Sanomissa. Käytin myös itse sosiaalisen median kanavia, kuten Facebookia ja Instagramia opinnäytetyöstä ja Ilmastoviisas ja kestävä Maunula-kyselystä tiedottamiseen. Havaintoni eri medioiden käyttämisestä ja asukkailta saa-

mistani palautteista näyttävät, että sosiaalinen media ei tavoita ihmisiä. Kyse voi olla kuitenkin siitä, että esimerkiksi Facebookissa markkinointiin pitäisi käyttää rahaa näkyvyyden lisäämiseen. Saattaa olla, että keskustelun ylläpitäminen somessa kuitenkin kiinnostaisi mahdollaisia ja saisi heidät osallistumaan keskusteluryhmään. Eli Facebookiin voisi luoda kaikille avoimen tai suljetun ryhmän asiaa varten. Kasvokkain kontaktointi on paljon tehokkaampaa, kuten kyselyn tulokset osoittavat, mutta vie aikaa. Haastattelemalla kasvokkain sain kontaktin potentiaaliin ilmastoasioista kiinnostuneisiin asukkaisiin. Myös ajatusten ja ideoiden vaihto tilanteessa oli hedelmällistä. Näyttää siltä, että henkilökohtainen panostus ja läsnäolo vetoaa ihmisiin ja saa heidät avautumaan ilmastonmuutoksen aiheuttamista tunteista ja jakamaan ajatuksensa. Sanomalehti tavoittaa suurimman joukon, mutta joutuu kilpailemaan sosiaalisen median kanssa. Tällä tarkoitan erityisesti somen tuottamaa sisältövirtaa. Ihmisten huomio jakaantuu ja pirstaloituu. Monen on vaikea jakaa aikaansa suuren määrän huomioita vaativan tahon ja aiheen kesken. Moni ei myöskään muista, mistä mediasta on asiasta lukenut.

Tutkimustyön puitteissa tutustuin erilaisiin innovaatioihin, jotka keskittyvät rakennusten hiilidioksidipäästöjen vähentämiseen kaupunginosassa. Ne perustuvat päästötietojen esittämiseen ja käyttäjien havaintoihin omasta ja muista rakennuksista. Kuitenkin ne ovat erilaisia, toinen on sosiaaliseen pääomaan perustuva roolipeli, ja toinen digitaalisen tiedon tallentamiseen, hakemiseen ja visuaaliseen näyttöön perustuva sovellus. Molemmat ovat omaehtoisen innovoinnin tuloksia. Nämäkin toimijat ovat osa sosiaalisen pääoman verkostoa, joka jakaa vuorovaikutuksen ja luottamuksen kautta tietoa, kokemuksia ja tukea. Kehittämistyö voi välillä kohdata esteitä. Kyseisten innovaatioiden kohdalla este oli tarkentavan tiedon, kuten asuinneliöiden tai asukasluvun saaminen taloyhtiöiltä. Yhtiöiden velvollisuuteen ei kuulunut luovuttaa tietoja, vaikka päämääränä olisikin yhteisen hyvän ajaminen eli hiilidioksidipäästöjen vähentäminen ja ilmastonmuutoksen hillitseminen. Yhtiöiden toiminta ja niiden päätöksenteko eivät ole avointa tietoa, mutta onko se asukkaiden edun mukaista? Kehitystyö jatkui molemmissa tapauksissa. Toinen prosessi eteni avoimen datan avulla, toinen verkostojen kautta kulkevan tiedon avulla.

Suomen ympäristökeskus Sykeen Canemure-hankkeen tavoitteina on edistää älykästä ja vähähiilistä liikkumista, lisätä hajautettua uusiutuvan energian tuotantoa ja parantaa rakennusten energiatehokkuutta. Työryhmien tärkeimpänä tehtävänä on katalysoida alueelle konkreettista

toimintaa, synnyttää uusia tutkimus- ja kehittämishankkeita ja aloitteita sekä kannustaa paikallisia yrityksiä, kuntia ja kansalaisia luomaan uusia päästöjä vähentäviä toimintatapoja, jotka samalla lisäävät alueellista hyvinvointia. Työryhmät työskentelevät yhdessä palkatun alueellisen koordinaattorin kanssa. Syke tukee Lauttasaari-Maunula-Canemure-hanketta ja tuottaa hankkeesta tutkimus- ja seurantatietoja. Valitettavasti en saanut mahdollisuutta havainnoida hankkeen kokouksia. Linjaus oli, etteivät ulkopuoliset voi osallistua kokouksiin. Syke osallistui Canemure-hankkeen tiimoilta kaikille avoimiin seminaareihin, joita pidettiin Lauttasaaren yhteiskoululla, Maunula-talolla ja kaupunkikirjasto Oodissa. Seminaarien yhteydessä asukkaat saivat esittää Sykeen edustajille kysymyksiä ja huomioita tutkimustuloksista. Kohti hiilineutraaleja kaupunginosia -seminaari 24.4.2024 Oodissa esiteltiin Canemure Lauttasaari-Maunula-hankkeen tuloksia. Hankkeessa päästölaskenta tehtiin Lauttasaaressa 37 asuinrakennukselle (5,4 prosenttia kaikista asuinrakennuksista) ja Maunulassa 66 asuinrakennukselle (24 prosenttia kaikista asuinrakennuksista). Rakennusten päästöt havainnollistettiin asukkaille Google My Maps-kartan avulla. Kartta on seurattavissa Lauttasaari-Seuran Hiilineutraali-Laru sivustolla.

HSY tarjoaa asukkaille verkkosivuillaan tietoa hiilijalanjäljen pienentämisestä kotitaloudessa sekä mm. kierrätys-, korjaus-, sekä vastuullisen kuluttamisen vinkkejä. Otin yhteyttä Helsingin seudun ympäristöpalveluihin sähköpostitse tiedustellen asukkaiden mahdollisuutta osallistua kaupunginosan ilmastotyöhön. Selvisi, että ei ole olemassa, eikä vireillä hanketta tai toimintamuotoa, johon asukkaat voisivat osallistua. HSY suhtautui paikallistason kehittelyyn hyvin myönteisesti. He olivat kiinnostuneita kuulemaan yhteiskehittelystä ja tarjosivat valikoimaan olevia erilaisia maksuttomia kurseja taloyhtiön toimijoille, että mahdollisuutta osallistua taloyhtiön ilmastokestävyyttä parantavaan hankkeeseen. (Mattero-Meronen 2024).

Helsingin kaupunki järjestää toimintaa Maunulassa sijaitseva yhteisötila Saunabaarissa ja kulttuuritalo Maunula-talossa. Saunabaari tarjoaa aikuisväestölle ja senioreille virikkeellistä toimintaa ja kohtaamispaikan. Saunabaarissa voi harrastaa kädentaitoja, liikuntaa, pelata biljardia, ja se tarjoaa myös monelle seuralle ja yhdistykselle kokouspaikan. Kulttuuritalo Maunula-taloylläpitää Kulttuurijaoston, Työväenopiston ja Kirjaston voimin Maunulan kulttuurista ja sivistyksellistä tarjontaa asukkaille. Tapahtumat ovat demokraattisen äänestyksen kautta valikoituneita ja kaikille ilmaisia. Maunula-talossa on järjestetty myös ilmastoseminaareja, ilmasto- ja

luontoaiheisia luentoja sekä kierrätystapahtumia. Myös Maunula-talon neuvottelutoimikunnassa mietitään osallisuutta, ja miten saada eri väestöryhmät kiinnostumaan järjestetystä toiminnasta. Asukkaiden osallistumisen esteenä on ilmeisesti monta eri syytä. Ne voivat olla tiedon saavuttamattomuus, priorisointi, tai asukkaiden tarpeet ja toimintamuodot eivät kohtaa. Kaikki asukkaat eivät ole äänestyksessä aktiivisia, joten järjestetty toimintakin voi kiinnostaa vain osaa asukkaista.

Havainnoinnin tuloksena voidaan tehdä seuraavat johtopäätökset:

- Kaupunginosajärjestöjen ilmastotyön keinot vaihtelevat kaupunginosittain riippuen järjestön resursseista, kuten jäsenten ja vapaaehtoisten määrästä, rahoituksesta, viestinnän keinoista ja vaikuttavuudesta. Myös aktiivitoimijoiden roolit ja verkostot vaikuttavat toimintatapoihin. ikärakenteesta, koulutustasosta ja yhteiskunnallisesta asemasta.
- Medialla on merkittävä rooli tiedon välittämisessä ja asukkaiden osallistamisessa oman kaupunginosan kehittämiseen ilmastotyön osalta.
- Rahoituksen saaminen mahdollistaa tehokkaan kampanjoinnin ja toteutuksen järjestöille, mutta asukkaiden osallistuminen on ratkaisevan tärkeää onnistuneiden toimenpiteiden toteutumisessa.
- Toimijatahot kuten Maunula-Seura, Saunabaari ja Maunula-talo ovat tärkeitä vaikuttamisen väyliä ja demokraattisuuden ylläpitäjiä, mutta niiden osallistuminen voi olla epätasaista eri väestöryhmien välillä. Osallistumiseen voi vaikuttaa väestön sosioekonominen rakenne, paikalliskulttuuri ja stigmaat.
- Paikallisten resurssien moninaisuus, asukkaiden osallistaminen eri ikäryhmistä, tiedonvälityksen monipuolisuus ja yhteistyö eri toimijoiden välillä ovat keskeisiä tekijöitä ilmastotyön onnistumisessa ja alueiden kestävässä kehityksessä.

Kiteytyksenä voidaan sanoa, että tehostamalla eri toimijoiden välistä yhteistyötä, ja osallistamalla asukkaat mukaan ilmastotyöhön järjestötyön keinoin, saadaan resursseja ja vaikuttavuutta sekä ilmasto-, että järjestötyöhön.

4.4 Ilmastoviisas ja kestävä Maunula-kysely asukkailta sekä tutkimustulokset

Menetelmän kuvaus

Toteutin maunulalaisille ja lähialueiden asukkaille kyselyn kasvokkain tapahtuvalla puolistrukturoidulla haastattelulomakkeella (liite 2). Lomakkeessa monivalintakysymyksiä liittyen vastaajan taustaan, ja avoimia haastattelukysymyksiä ilmastonmuutokseen ja hiilidioksidin vähentämiseen liittyen. Kysely tapahtui kolmena päivänä Maunula-talolla. Kyselyllä haluttiin selvittää Maunulan seudun asukkaiden oman asuinalueensa ilmastonmuutokseen liittyvää tietoisuutta ja asenteita sekä kerätä ehdotuksia keinoista, joilla hiilidioksidia voisi vähentää kotitaloudessa sekä yhdessä muiden asukkaiden kanssa. Haastattelun tarkentavina valintakysymyksinä olivat, asuiko vastaaja Maunulassa, sukupuoli, yhteiskunnallinen asema, ikä, ja siviilisääty. Avoimet haastattelukysymykset oli muotoiltu koskemaan asukkaiden kiinnostusta sekä toimenpiteitä hiilijalanjäljen pienentämiseen. Avoimissa kysymyksissä kysyttiin, onko vastaaja saanut riittävästi tietoa ilmastonmuutoksesta, miten ilmastonmuutos voisi vaikuttaa omaan asuinalueeseen, miten voisi vaikuttaa hiilidioksidipäästöihin omassa kotitaloudessaan, ja ideoita miten voisi yhdessä vaikuttaa hiilidioksidipäästöihin. Haastateltava sai itse täyttää haastattelulomakkeen. Haastatelluilta myös kysyttiin tarvittaessa tarkentavia kysymyksiä avokysymysten vastauksiin liittyen. (Kallinen & Kinnunen 2021b).

Kontakteja oli kolmekymmentä. Haastatteluun vastasi 22 vastaajaa. Osallistujaprosentti on siis 73,33%, joka on tuloksena hyvä. Haastattelu toteutettiin anonymisti. Haastateltavia informoitiin tutkimuksen tietosuojaselosteella ennen haastatteluun osallistumista. Selosteessa oli tietoa tutkimuksesta, kelle ja mitä varten tutkimusta tehdään, tutkimuksen tekijän tiedot, tutkimustiedon ja henkilötietojen käsittelystä, hallinnasta ja käyttöoikeuksista. Haastatelluilla oli kuitenkin mahdollisuus jättää yhteystietonsa, mikäli he ovat kiinnostuneet osallistumaan yhteiskehittelyn työpajaan. Tällöin henkilöltä pyydettiin tutkimuslupa kirjallisena. Monivalintakysymysten vastaukset käsiteltiin laadullisen aineiston analyysillä ja tulokset koottiin taulukkoon (liite 3) yhteiskehittelyn pohja-aineistoksi. Vastaajat koodattiin H1-H22 (henkilö), M1 (asuinpaikka), SP1 (sukupuoli) Y3 (yhteiskuntaluokka), I3 (ikä), S1 (siviilisääty). Avointen kysymysten vastauksia ei koodattu vähäisen vastaajamäärän ja vastausten monipuolisuuden vuoksi.

Vastaukset antoivat kuitenkin viitteitä kehittämisen tarpeista. Haastattelun tuloksia käytettiin asukaslähtöisen yhteiskehittelyn tausta-aineistona.

Haastattelun tulokset

Haastattelu tuotti tuloksena 22 vastausta. Vastaajista naisia oli 15, miehiä 7. Eläkeläisiä oli 13, työssäkäyviä 6, opiskelijoita 1, kaksi vastaajista jätti vastaamatta kysymykseen. Iältään vastaajia yli 60-vuotiaita oli 14, ja 30–59-vuotiaita 8. Vastanneista oli sinkkuja 9, parisuhhteessa 6 ja perheellisiä 7. Harvat nuoremmat ja lasten kanssa liikkuneet vanhemmat olivat kiinnostuneita vastaamaan kyselyyn. Moni kertoi syyksi kiireen, ja että lasten hoitamiselta ei juurikaan pysty osallistumaan. Muu syy oli useimmiten se, että henkilö kertoi olevansa jo monessa eri toiminnassa mukana. Kyselyyn osallistuneista 12 oli kiinnostunut osallistumaan ilmastotyöpajaan (Ke), eli yli puolet, ja 7 kiinnostunut sosiaalisen median keskusteluryhmään osallistumisesta (Kf), eli noin kolmasosa.

Kysymykseen, onko vastaaja saanut mielestään riittävästi tietoa ilmastonmuutoksesta (Ka), vastaajista 16 vastasi saaneensa tarpeeksi tietoa. Kolme vastasi, ettei ollut saanut tietoa riittävästi. He kokivat ongelmaiseksi tiedon/käsitysten paikkansapitävyyden, esimerkiksi edelleen tavoitellaan 1,5 asteen lämpenemisen rajaa, vaikka tutkijat ovat todenneet, että se ei tule toteutumaan. Erilaisten mielipiteiden vastakkainasettelu, arvioiminen ja näistä relevantin tiedon löytäminen koettiin hankalaksi. Myös ilmastonmuutokseen liittyvän tiedon ja tilanteen kokonaiskuvan hahmottaminen eri tietolähteitä seuraamalla koettiin hankalaksi.

Kysymykseen (Kb), onko vastaaja miettinyt miten ilmastonmuutos voi vaikuttaa omaan asuinalueeseen, vastasi 18 henkilöä. 4 vastanneista ei ollut ajatellut asiaa. Vastauksista tuli esille huoli Keskuspuistosta, Tuusulan Bulevardin suunnitelmien vaikutus puuston vähenemiseen, metsäluonnon muuttuminen ja metsäpalot, lämpötilan nousu, kosteus, tulvat ja hulevesien hallinta, kovien tuulien lisääntyminen, vaikutukset kiinteistöjen energiankulutukseen, jätehuollon muutokset, vuodenaikavaihteluiden häviäminen ja vaikutukset eläimiin, sekä väestön liikehdintä.

Kysymykseen ”Miten voisit itse vaikuttaa hiilidioksidipäästöihin omalta osaltasi” (Kc) vastauksissa tuli esille oman auton käytön vähentäminen, lihan syönnin vähentäminen, kierrätys, kuluttamisen vähentäminen, fossiilisten energiamuotojen käytön vähentäminen, mielipiteellä

vaikuttaminen ja lapsien kasvattaminen ilmastotietoisiksi. Kuluttamisen vähentämisessä vastauksissa korostui sähkön ja veden kulutuksen vähentäminen, ja jopa sähkönkäytöstä kokonaan irtautuminen, (H21): ”Pariin kymmeneen vuoteen minulla ei ole ollut sähköisiä laitteita, ei sitä sähköäkään”.

Vastauksissa mietittiin myös tulevaisuuden keinoja:

”Kierrätys, kuluttamisen vähentäminen ovat jo hallussa. Mitä seuraavaksi? Mihin asiaan liittyvään teemaan voi tarttua tiiviimmin tulevaisuudessa”? (H18).

Kysymykseen ”Millä tavoin voisimme yhdessä vaikuttaa hiilidioksidipäästöihin” (Kd), vastauksissa 8 vastaajaa ei osannut ehdottaa mitään, ja kerrostaloissa asuvat toivat esille, etteivät paljon pysty vaikuttamaan. 6 vastauksessa ehdotettiin yhteisöllistä toimintaa, kuten yhteistyötä, yhteisiä vaikuttamiskampanjoita, kirjeitä ja aloitteita päättäjille, tuleviin hankkeisiin vaikuttamista, teemapäiviä, tukikonsertteja, tempaus koululaisille, yhteisiä kursseja ja puiden istuttamista yhdessä. Muita toiminnallisia ehdotuksia vastauksista tuli esille roskien kerääminen ulkoillessa, kouluruokailussa puolet vähemmän lihaa lautaselle, sekä energiasyöppöjen kotona tapahtuvien toimintojen vähentäminen kuten saunomisen.

Tiedottamiseen ja kasvatukseen liittyviä teemoja mainittiin, kuten aikuisten ja lasten asennekasvatus. Konservatiivisille taloyhtiöille kaivattiin napakampaa tiedottamista. Vastaaja (H9) kertoi myös luontoon liittyvän harrasteryhmän kanssa tapahtuvissa tapaamisissa syntyvän ilmastomuutokseen liittyviä keskusteluteemoja. Esille tuli myös, että vanhemmat ihmiset koki kivat raskaana sen, että vanhempaa sukupolvea syytettiin ympäristön tilasta (H2, H13), sekä se, että ilmastouutisia oli vastaajien mielestä masentava seurata (H2, H5, H9).

Innovaatioita kaivattiin, ja niitä tuotiin myös esille kuluttamiseen liittyen:

”HOK-Elanto tietää paljon tavaran ominaisuuksista. Hyllyn reunassa voi olla merkki ympäristövaikutuksista”, (H14). Hallitukselta toivottiin toimia ohjata kuluttajia: ”halpalentojen ja tehokkaiden harrasteautojen verotus” (H21).

Kyselyyn osallistuneiden ikäjakaumassa korostuivat yli 65-vuotiaat (64 %), eläkeläiset (59%) ja naiset (68%). Avoimissa vastauksissa ei tullut selkeästi esille eroja sukupuolittain. Molemmat sukupuolet olivat kiinnostuneita päästöihin vaikuttavan tekniikan kehittymisestä, luonnon

monimuotoisuuden tukemisesta, kierrättämisestä ja kulutuksen hillitsemisestä. Vähäisen vastustuloksen ja vastausten monipuolisuuden vuoksi avovastauksiin ei käytetty laadullisen aineiston analyysia. Esille nousi kuitenkin asukkaiden tarve saada luotettavaa tietoa keskusteltiin, ja mahdollisuus kysyä ja keskustella ilmastonmuutoksesta. Useilla ei ollut lähellä henkilöitä tai yhteisöä, jonka kanssa jakaa ilmastonmuutokseen liittyviä huolia tai aiheita. Osassa vastauksista tuli myös ilmastonmuutokseen liittyvän uutisoinnin kokeminen masentavana ja toimet turhauttavina. Myös mahdollisuutta vaikuttaa osallistumalla yhteiseen toimintaan, ideointiin ja kehittelyyn kaivattiin. Jopa yli puolet kyselyyn osallistuneista oli kiinnostunut osallistumaan ilmastotyöpajaan, ja noin kolmasosa sosiaalisen median keskusteluryhmään osallistumisesta. Tämä antaa viitteitä siitä, että toiminta- ja keskustelumahdollisuuksia todella kaivataan asukkaiden keskuudessa.

4.5 Yhteiskehittely ja tuotokset

Menetelmän kuvaus

Yhteiskehittelyn päämääränä oli käsitellä etnografisen havainnoinnin tuloksissa sekä asukkaiden kyselyhaastattelussa esiin tulleita teemoja ja kehityskohteita eteenpäin asukkaiden osallistamiseksi hiilidioksidin vähentämiseen kaupunginosassa. Yhteiskehittelyä varten kartoitin Maunulan aktiivitoimijat, joita ovat mm. alueen eri seurojen aktiivijäsenet, sekä kyselyyn vastanneet ja yhteiskehittämisestä kiinnostuneet uudet vapaaehtoistoimijat. Kutsuin tästä ryhmästä osallistujia yhteiskehittelyn työpajaan. Työryhmä koostui maunulalaisista ja lähialueilla asuvista asukkaista. Työryhmän viestintään käytettiin sähköpostia, osalle tiedotettiin puhelimitse ja kirjeitse. Kahteen työpajaan kutsuttiin 11 asukasta, ja niihin osallistui 8 asukasta. Yhteiskehittelyn työryhmän enemmistössä olivat yli 65-vuotiaat, kuten kyselyyn osallistuneissakin. Teemoittain jaettuun työpajan ohjelmaan osallistujat saivat kirjata ehdotuksiaan ja mietteitään. Heillä oli myös mahdollisuus käydä keskustelua sähköpostitse työpajojen välissä, ja tuoda esille ajatuksiaan ja kysymyksiä. Yhteiskehittelyn tuotokset dokumentoidaan ja annetaan Maunula-Seuran käyttöön.

Yhteiskehittelyssä on tärkeää luoda vapaaehtoisille tunne vaikuttamisen mahdollisuudesta ja tekemisen mielekkyydestä. Myös pienillä vaikuttamismahdollisuuksien toteuttamisilla on merkitystä heille, joilla ei ole aikaa, mutta haluavat antaa panoksensa. (Voimaantuminen, Ruottinen 2014, 23). Pyrin fasilitaattorina luomaan ryhmille hyvän keskusteluilmapiiirin, sekä taustoitin

työpajan aiheen ja päämäärän, joka oli kehittää yhteisöllisiä toimintaehdotuksia hiilidioksidin vähentämiseen kaupunginosassa, sekä miten osallistaa asukkaita mukaan toimintaan. . Esittelin taustatietona ryhmälle myös Ilmastoviisas ja kestävä Maunula-haastatteluni tulokset.

Työpajoissa virisi hyvää keskustelua yhteiskunnan tilasta, ilmastonmuutoksesta ja hiilidioksidin päästötavoitteista. Ryhmä keskusteli Euroopan Unionin ja Helsingin kaupungin ilmastonmuutoksen vastaisista tavoitteista, niiden toteutumisesta, toimenpiteistä, sekä tähän liittyvää organisaatioiden ja kansalaisten ohjausta ja keinoja.

Ryhmä pohti alueen kulttuurisia ja historiallisia näkökulmia ja asukkaisen vaikuttimia yhteisöllisyyteen ja osallisuuteen. Jäsenet toivat esille myös omia kokemuksiaan ja paikallistuntemustaan. Maunulalla on ollut maine, jossa ovat korostuneet sosiaaliset ongelmat. Nykyään Maunulaa pidetään kuitenkin suhteellisen rauhallisena, viihtyisänä ja vehreänä kaupunginosana. Maunulassa on myös vanhaa rakennuskantaa ja nostalginen vanha Maunulan keskusta, jossa sijaitsee kaupungin yhteisötalo Saunabaari, ja kaikille avoin Mediapaja. Vanhan kaupungin puolella on myös Haavikkopolulla pieniä käsityöläisten pajoja, ja muitakin mielenkiintoisia pienyrityksiä. Maunulassa myös pienviljely palstoilla on suosittua, palstoja on sekä Keskuspuiston alueella lännessä että Suursuon puolella idempänä. Keskuspuisto on monille asukkaille todella tärkeä paikka virkistäytymiseen, ulkoiluun ja luonnon läheisyyden kokemiseen.

Työryhmä keskusteli asukkaiden mahdollisuuksista vaikuttaa ilmastotavoitteiden saavuttamiseen paikallistasolla. Maunulassa ei ole toimintaa, johon asukkaat voisivat osallistua ja tehdä konkreettisia toimia yhdessä. Helsingin seudun ympäristöpalvelu tarjoaa tietoa ja vinkkejä asukkaille esim. kierrätykseen ja kuluttamiseen liittyen. HSY:llä ei kuitenkaan ole yhteisöllistä toimintaa asukkaille, johon voisi osallistua, tai keskustelukanavaa, jossa voisi kysyä ja saada tietoa ilmastonmuutoksesta, sen vaikutuksista ja hiilidioksidin vähentämisestä. Lauttasaari-Maunula-Canemure-hanke tiedottaa hankkeen etenemisestä Kaupunginosayhdistykset Helkarylle, jonka kautta ilmastoaktiivisuuden toivotaan laajentuvan muihin kaupunginosaan. Työryhmässä keskusteltiin, onko yhteisölliseen aktiivitoimintaan kiinnostusta omassa kaupunginosassa. Paikallaolijat olivat myönteisiä ehdotukselle. Hannu Kurki Maunula-Seurasta tarjosi Maunulan Sanomien tukea ja Maunulan seinä Facebook-ryhmää kanavaksi. Kaupunginosissa on erilainen historia ja kulttuuri, ja erilaiset toimenpiteet soveltuvatkin eri kaupunginosille. Siksi paikallisen toimintaympäristön tunteminen, ja toimintaehdotusten kehittäminen sen pohjalta on tärkeää.

Myös yritysten palvelu-, ja tuotevalikoimaan vaikuttamista mietittiin työryhmässä. Eun kestävyysraportontidirektiivi (CSRD), ja yritysten huolellisuusvelvoitteen (Due Diligence) tultua voimaan, kuluttajilla on entistä paremmat mahdollisuudet vaikuttaa yritysten tuote- ja palveluvalikoimiin. Tässäkin osa-alueessa yhdessä toimiminen on vaikuttavampaa.

Yhteiskehittelyn tuotokset

Seuraavat toimintaehdotukset muotoutuivat asukaslähtöisessä yhteiskehittelyssä kestävästä kehityksen tavoitteet huomioiden, sekä asukkaiden ja yritysten aktivoimiseksi ilmastotyöhön järjestöön keinoin:

Suosituksia lähellä tuotetuista hyvistä tuotteista voidaan jakaa sosiaalisessa mediassa sitä varten perustetussa ryhmässä tai sivustolla. Paikallissanomat voi julkaista lehtijutun yrityksistä, jotka parantavat hiilijalanjälkeään. Maunulassa on käsityöläisten työpajoja, ja alueella on muitakin kiinnostavia pienyrityksiä. Yritykset voisivat pitää avointen ovien päivän (päiviä). Maunulalaisille ravintoloille ehdotetaan kasvislounasta (esim. kasviskeitto arkipäivisin, ensin kokeiluviikko suosioista).

Asukaslähtöiseen toimintaan järjestetään tuunaushaaste, joista parhaat pääsevät paikallislehteen (ja tuotantoon). Haasteeseen voisi liittyä Työväenopiston kurssi. Asukkaita (sekä yrityksiä) kannustetaan innovaatioiden kehittämiseen. Kuullaan nuoria ja mahdollistetaan nuorten ilmastotyö. Taloyhtiöihin voi perustaa asukkaista koostuvan ympäristö- ja ilmastyöryhmän. Nuorille ja lapsille voi olla omat ryhmät. Nuoret ja lapset voivat olla myös ilmastotyön sanansaattajia taloyhtiöissä. Järjestetään toimintapäiviä, esim. sinkkujen roskatalkoot, lapsiperheille leikkejä, seikkailuita ja kädentaitoja ilmastoon liittyen. Päivän päätteeksi pihanyttärit. Ehdotetaan viljelypalstojen pitäjille ylijäämäsadon myyjäisistä.

Järjestötyön kehittämiseksi toimintaehdotuksia tulisi jakaa esimerkiksi järjestön ydintehtävän mukaan. Ilmastotyössä tulisi hyödyntää positiivisuutta lähestymistavassa ja toimintakeinoissa. Pelillisyydellä voisi osallistaa mukaan toimintaan väestöryhmiä, jotka eivät muutoin välttämättä osallistuisi, ja tässä huumorilla on paikkansa. Maunula-Seuran Avoin foorumi voisi toimia asukkaiden kohtaamispaikkana ja -kanavana ilmastonmuutokseen liittyen. ja Foorumeissa voisi olla kokoontumisia, joissa ideoitaisiin käsiteltäviä aiheita. Maunula-Seuran Facebook-

ryhmä Maunulan Seinä voisi myös ylläpitää keskusteluryhmää, johon voisivat osallistua esimerkiksi kiireisimmät työssäkäyvät ja lapsiperheiden vanhemmat.

4.6 Opinnäytetyön tutkimuseettiset periaatteet

Opinnäytetyö on toteutettu eettisesti hyviä käytäntöjä noudattaen. Olen perehtynyt aiheeseen tieteellisten julkaisujen ja luotettavien medialähteiden avulla. Lähdekirjallisuuden olen valinnut harkiten ja tuloksia on analysoitu huolellisesti. Lähteiden oikeellisuuteen ja viittaustapaan on kiinnitetty huomiota.

Tutkimuksellinen lähestymistapa perustuu kokeilukulttuuriin ja tutkimusmenetelmiksi ovat muodostuneet etnografinen havainnointi, kysely ja yhteiskehittely. Nämä menetelmät ovat osoittautuneet erittäin sopiviksi ilmastonmuutokseen ja päästöjen vähentämiseen liittyvien kehittämismenetelmien yhteydessä. Olen myös perehtynyt ennakkoon tutkittavaan yhteisöön ja kulttuuriin ja kunnioittaa tutkittavia.

Aineistonhankinnassa on noudatettu tietosuojan periaatteita, salassapito- ja vaitiolovelvollisuutta sekä tekijänoikeuslakia. Aineiston elinkaari on suunniteltu huolellisesti ja aineistonhankinnan erityiskysymykset on otettu huomioon. Opinnäytetyössä on huomioitu työn avoimuus ja sidosryhmien sekä muiden tutkijoiden informointi. Vakuutan, ettei ole esteellinen suhteessa opinnäytetyön sidosryhmiin.

5 TUOTOKSET

5.1 Kehittämistyön tarpeellisuuden ja vaikutusten arviointi

Ilmastonmuutos on vakava uhka, ja sen torjumiseksi tarvitaan yhteisiä ponnisteluja. Kehittämistyö tarjoaa keinon osallistaa kaupunginosan asukkaita ja taloyhtiöitä ilmastonmuutoksen vastaiseen toimintaan. Kehittämistyön tulokset voivat hyödyttää kaupunginosia ja koko yhteiskuntaa ja kestävän kehityksen keinoin.

Työn tilaaja haluaa osallistaa kaupunginosan asukkaita ja taloyhtiöitä ilmastonmuutoksen vastaisiin toimiin, vähentää kaupunginosan hiilidioksidipäästöjä, ja lisätä järjestöjen aktiivien määrää. Kehittämistyö tarjoaa ratkaisuja Maunulan järjestöille ja kaupunginosayhdistyksille yhdistää kestävä kehitys osaksi järjestötoimintaa.

Arviointi:

Tulosten mukaan ilmastonmuutoksen vastaisia toiminta- ja keskustelumahdollisuuksia kaivataan kaupunginosassa. Asukkaita olisi mahdollista osallistaa järjestötoiminnan keinoin ehdotetuilla toimenpiteillä. Opinnäytetyötä voidaan arvioida kvantitatiivisesti sidosryhmien, kuten järjestöjen ja yritysten kiinnostuksella ja osallistumisella, sekä toimintaehdotusten toteutumisella. Tuotokset voidaan liittää osaksi jo olemassa olevia hankkeita ja toimenpiteitä.

Opinnäytetyö arvioidaan kvalitatiivisesti tilaajan palautteella, tulosten ja toimintaehdotusten käytettävyyden arvioinnilla, sekä jalkauttamissuunnitelman arvioinnilla.

Arvioinnin aikataulu:

Kehittämistyön eri vaiheissa kerätään ja analysoidaan tietoa. Opinnäytetyön tulokset esitellään tilaajalle ja pyydetään palautetta. Työn vaikuttavuutta arvioidaan summatiivisesti työn valmistumisen jälkeen. Jalkauttamissuunnitelma laaditaan työn kestäessä.

Arvioinnin tulosten hyödyntäminen ja jalkauttaminen

Evaluoinnin tuloksia käytetään kehittämistyön jatkokehittämiseen. Tuloksia jaetaan muille toimijoille, jotka voivat hyödyntää niitä omassa työssään. Kehittämistyön tulokset ja tuotokset luovutetaan Maunula-Seuralle, ja sitä kautta Maunulan järjestöjen käyttöön. Maunula-Seura ja järjestöt voivat jatkokehittää toimintaehdotuksia omaan toimintaansa sopivaksi. Tulokset ja toimintaehdotukset voidaan myös levittää Kaupunkiyhdistykset Helka ry:n kautta muihin kaupunginosayhdistyksiin. Jalkauttamiseen voidaan ideoida kampanja, ja tuotoksia voidaan jalkauttaa myös hankkeen avulla. Kehittämistyön tulokset välitetään myös Helsingin kaupungin ympäristöpalveluille. Tuloksia voidaan esitellä Kaupunkikehittämisen päivillä, sekä esimerkiksi Suomalaiset kehitysjärjestöt – Finnish Development NGOs Fingo ry:lle.

Yhteenveto:

Kehittämistyön tarve on arvioitu yhteiskunnallisesta näkökulmasta sekä työn tilaajan tarpeesta. Kehittämistyön vaikutuksia arvioidaan systemaattisesti eri menetelmien avulla. Evaluoinnin tuloksia käytetään kehittämistyön jatkokehittämiseen ja muiden toimijoiden tiedon lisäämiseen.

5.2 Toimintaehdotukset

Liittämällä ilmastotyöhön sosiaalisen markkinoinnin keinoin positiivisia tunteita aiheuttavia mielikuvia voidaan vähentää ilmastoahdistusta ja tehdä ilmastotyö houkuttelevammaksi.

Sosiaalisen markkinoinnin keinoja voidaan käyttää myös päästövähennyksiin kehitettyjen innovaatioiden markkinoinnissa, näin voidaan ihmisiä houkutella käyttämään sovellusta ja osallistumaan peliin, sekä tuntemaan merkityksellisyyttä, osallisuutta ja innostusta ilmastotyöstä.

Maunulassa on mahdollisuuksia rakentaa kestävä kehitystä tukeva ilmastotyöverkosto, jossa huomioidaan sosiaalinen kestävä kehitys ja tuetaan samalla kaupunginosan asukkaita, yrittäjiä ja organisaatioita. Paikallisten yritysten esitleminen, suositukset, ja näkyvyys hiilineutraaliuuden pyrkimyksissä voivat vaikuttaa asukkaiden kuluttamisen kautta tapahtuvaan päästöjen vähentämiseen.

Seuraavat toimintaehdotukset muotoutuivat asukaslähtöisessä yhteiskehittelyssä kestävä kehityksen tavoitteet huomioiden, sekä asukkaiden ja yritysten aktivoimiseksi ilmastotyöhön järjestötyön keinoin:

Suosituksia lähellä tuotetuista hyvistä tuotteista voidaan jakaa sosiaalisessa mediassa sitä varten perustetussa ryhmässä tai sivustolla. Paikallissanomat voi julkaista lehtijutun yrityksistä, jotka parantavat hiilijalanjälkeään. Maunulassa on käsityöläisten työpajoja, ja alueella on muitakin kiinnostavia pienyrityksiä. Yritykset voisivat pitää avointen ovien päivän (päiviä). Maunulalaisille ravintoloille ehdotetaan kasvislounasta (esim. kasviskeitto arkipäivisin, ensin kokeiluviikko suosioista).

Asukaslähtöiseen toimintaan järjestetään tuunaushaaste, joista parhaat pääsevät paikallislehteen (ja tuotantoon). Haasteeseen voisi liittyä Työväenopiston kurssi. Asukkaita (sekä yrityksiä) kannustetaan innovaatioiden kehittämiseen. Kuullaan nuoria ja mahdollistetaan nuorten ilmastotyö. Taloyhtiöihin voi perustaa asukkaista koostuvan ympäristö- ja ilmastoryhmän. Nuorille ja lapsille voi olla omat ryhmät. Nuoret ja lapset voivat olla myös ilmastotyön sanansaattajia taloyhtiöissä. Järjestetään toimintapäiviä, esim. sinkkujen roskatalkoot, lapsiperheille leikkejä, seikkailuita ja kädentaitoja ilmastoon liittyen. Päivän päätteeksi pihanyyttärit. Ehdotetaan viljelypalstojen pitäjille ylijäämäsadon myyjäisistä.

Järjestötyön kehittämiseksi toimintaehdotuksia tulisi jakaa esimerkiksi järjestön ydintehtävän mukaan. Ilmastotyössä tulisi hyödyntää positiivisuutta lähestymistavassa ja toimintakeinoissa. Pelillisyydellä voisi osallistaa mukaan toimintaan väestöryhmiä, jotka eivät muutoin välttämättä osallistuisi, ja tässä huumorilla on paikkansa. Maunula-Seuran Aluefoorumi voisi toimia asukkaiden kohtaamispaikkana ja -kanavana ilmastonmuutokseen liittyen. ja Foorumeissa voisi olla kokoontumisia, joissa ideoitaisiin käsiteltäviä aiheita. Maunula-Seuran Facebook-ryhmä Maunulan Seinä voisi myös ylläpitää keskusteluryhmää, johon voisivat osallistua esimerkiksi kiireisimmät työssäkäyvät ja lapsiperheiden vanhemmat.

6 POHDINTAA

Tiedon saaminen ilmastonmuutoksesta ja sen vaikutuksista ja lievittämisen keinoista tulisi olla helposti saatavilla, ja esitettynä johdonmukaisesti. Samassa yhteydessä tulisi olla saatavissa tieto, miten ilmastotyöhön voi ottaa osaa paikallisesti.

Ympäristöahdistuksen lievittämiseksi olisi syytä käyttää positiivisuutta ja toivoa luovia keinoja. Yhdistämällä positiivisia tunteita kampanjoihin, hankkeisiin ja innovaatioihin saadaan asukkaissa aikaan myönteinen reaktio ja toiminta helposti lähestyttäväksi sekä sitouttavaksi.

Ratkaisu asukkaiden osallistamiseksi ilmastotyöhön voisi olla yhteiskunnallisten ja paikallisten teemojen yhdistäminen ja samalla yksilön perustarpeisiin vastaaminen järjestötoiminnan keinoin. Yhdistämällä toimintatapoja muotoutuisi eri-ikäisiä ja eri väestöryhmiä kiinnostavia osallistumistapoja. Kiinnostuksen ylläpitäminen vaatii uusiutuvaa ja innovatiivistakin toimintaa. Vaikuttavuuden varmistamiseksi ilmasto- ja ympäristötyö kannattaa muotoilla niin, että asukkaat voivat vaivattomasti osallistua toimintaan osana arkea. Inhimilliset kohtaamiset ovat digitalisoituvassa yhteiskunnassa tärkeitä segregaaation lievittämiseksi. Järjestöt voisivat yhdistää ilmastotyöhön ja kestävään kehitykseen positiivisia teemoja, kuten ystävyyssuhteyden, leikin, innovoinnin ja tarjota keinoja yksilön yhteiskunnallisen aseman parantamiseen ja elämänhallintaan näkemällä ja tunnustamalla hänen vahvuutensa. Ilmasto- ja vapaaehtoistyön arvostusta ja vaikuttavuutta tulisi nostaa ja tehdä näkyväksi sekä vapaaehtoisille että yhteiskunnallisesti, jotta sillä olisi konkreettista hyötyä esim. koulutus- tai työpaikan haussa (esim. koulutushaussa pisteytyksessä tai esim. sertifikaatilla). Myös vapaa-ajan tapahtumiin ja harrastuksiin kannattaisi yhdistää ilmastotyö ja -kampanjat. Ilmastoaktivismiin osallistuminen tulisi olla mahdollista ja kiinnostavaa kaikille ikään ja asemaan katsomatta.

Yhdistämällä ilmastotyön järjestön ja organisaation toimintaan voidaan saada resursseja ilmastotyöhön. Yhteistyön tiivistäminen, toimijoiden keskinäinen arvostus ja sopiminen yhteisen päämäärän tavoittamiseksi luo luottamuksen ja turvallisuuden ilmapiiriin, jossa tietoa ja kehittämistä voidaan jakaa. Vertaisuunnittelulla ja -jakamisella voidaan vaikuttaa ja nopeuttaa paikallisen toimintamallin kehittelyä. Ilmastotyö tulisi nähdä järjestöissä yhdistävänä tekijänä ja resurssien mahdollistajana, eikä niitä kuluttavana erillisenä osa-alueena. Tämä lähestymistapa mahdollistaa järjestöille kaupunginosien ja oman toiminnan kestävä kehittäminen. Kansalaisyhteiskunta tulee nähdä positiivisena voimavarana sekä julkisen hallinnon että yritysten näkökulmasta.

7 LÄHTEET:

- Antikainen, Riina; Kangas, Hanna-Liisa; Alhola, Katriina; Stenvall, Jari; Leponiemi, Ulriika; Pekkola, Elias; Rannisto, Pasi-Heikki; Poskela, Jarno 2019. Kokeilukulttuuri Suomessa – nykytilanne ja kehittämistarpeet. Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 2/2019. Viitattu 10.04.2024. <http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/161281>
- Brennan Linda, & Ngueng Dang, Parker, Pochun, 2020. Positive Emotions in social marketing and social advertising using humour. Teoksessa Parker, Lucas & Brennan, Linda (toim.) Social Marketing and Advertising in the Age of Social Media. Edward Elgar Publishing, 102-119. Viitattu 18.03.2024.
- E2 Tutkimuksen katsauksia 1/2023 Miten meillä menee? Katsaus suomalaisten mielenmaiseen 2023. S. 24, 42. Viitattu 29.12.2023. <https://www.e2.fi/media/julkaisut-ja-alustukset/mitenmeillamenee/raportti-2023.pdf>
- Elokapina 2024. Vaatimuksemme. Viitattu 17.05.2024. <https://elokapina.fi/our-demands/>
- Euroopan komissio 2024a. Ilmastonmuutoksen seuraukset. Viitattu 30.04.2024. https://climate.ec.europa.eu/climate-change/consequences-climate-change_fi
- Euroopan komissio 2024b. Yritysvastuuraportointi. Viitattu 02.05.2024. https://finance.ec.europa.eu/capital-markets-union-and-financial-markets/company-reporting-and-auditing/company-reporting/corporate-sustainability-reporting_en
- Euroopan komissio 2024c. Yrityksen kestävän kehityksen due diligence. Viitattu 02.05.2024. https://commission.europa.eu/business-economy-euro/doing-business-eu/corporate-sustainability-due-diligence_en
- Greenpeace 2024. Vaikuta kanssamme. Viitattu 17.05.2024. <https://www.greenpeace.org/finland/toimi/#muita-tapoja-osallistua>
- Hakkarainen, Tyyne & Koskinen, Jenni 2011. Helsinkiläisten ympäristöasenteet ja ympäristökäyttäytyminen vuonna 2011. Helsingin kaupungin tietokeskuksen tutkimuksia 2011:3. Viitattu 17.05.2024. https://www.hel.fi/hel2/tietokeskus/julkaisut/pdf/11_11_30_Tutkimuksia_3_Hakkarainen.pdf
- Helsingin kaupunki 2017. Helsingin ilmastonmuutokseen sopeutumisen linjaukset 2019-2025 Ilmastotyöryhmä 23.2.2017, päivitetty syksyllä 2018. Viitattu 05.01.2024. s. 11-13. https://www.hel.fi/static/kanslia/Julkaisut/2019/Ilmasto_Sopeutumislinjaukset.pdf
- Helsingin kaupunki 2022a. Ilmastoraportti 2022, s. 13. Viitattu 29.12.2023. <https://www.hel.fi/static/kanslia/julkaisut/2022/ymparistoraportti-2022.pdf>
- Helsingin kaupunki 2022b. Neuvoja energiaremontteihin. Viitattu 9.12.2023. <https://julkaisut.hel.fi/fi/helsinki-lehti/2022-marraskuu/neuvoja-energiaremontteihin>
- Helsingin kaupunki 2024a. Vihreät sylit. Maunulan historiaa. Viitattu 02.05.2024. <https://vihreasyilit.fi/maunulan-alueen-historiaa/>
- Helsingin kaupunki 2024b. Löydä keinosi toimia. Viitattu 09.01.2024. <https://helsinginilmastoteot.fi/loyda-keinosi-toimia/>

- Helsingin kaupunki 2024c. Kiertotalouden edistäminen Helsingissä 2024. Viitattu 05.01.2024. <https://helsinginilmastoteot.fi/city-act/kiertotalous/>
- Helsingin kaupunki 2024d. Kestävyyskumppanit. Viitattu 05. 01.2024. <https://www.hel.fi/fi/yritykset-ja-tyo/kestavyyskumppanit>
- Helsingin kaupunki 2024e. Maunula-talo. Viitattu 08.05.2024. <https://maunulatalo.hel.fi/tulemukaan/osallistu/>
- Helsingin kaupunki 2024f. Stadin yhteisötila Saunabaari. Viitattu 14.05.2024. <https://www.hel.fi/fi/paatokseteko-ja-hallinto/stadin-yhteisotalo-saunabaari>
- Helsingin seudun ympäristöpalvelut 2024. Verkkokurssit Viitattu 09.01.2024. <https://ilmastoinfo.hsy.fi/verkkokurssit/>.
- Hiilineutraalilauttasaari.fi 2024. Canemure-Lauttasaari-Maunula-hanke. Viitattu 02.02.2024. <https://hiilineutraalilauttasaari.fi/canemure/>
- Hiilinetraalisuomi.fi 2021. ”Kohti hiilineutraaleja kuntia ja maakuntia – Canemure”. Viitattu 21.01.2024. <https://hiilineutraalisuomi.fi/canemure>
- Hiilineutraalisuomi.fi 2022. Päästöt ja indikaattorit. Viitattu 17.04.2024. https://hiilineutraalisuomi.fi/fi-FI/Paastot_ja_indikaattorit
- Hiilineutraalisuomi.fi 2023. Kaikkien Suomen kuntien ja maakuntien kulutusperäiset päästöt laskettu ensimmäistä kertaa. Uutinen 31.1.2023. Viitattu 15.05.2024. [https://www.hiilineutraalisuomi.fi/fi-FI/Ajankohtaista/Uutiset/Kaikkien_Suomen_kuntien_ja_maakuntien_ku\(64867\)](https://www.hiilineutraalisuomi.fi/fi-FI/Ajankohtaista/Uutiset/Kaikkien_Suomen_kuntien_ja_maakuntien_ku(64867))
- Hirvonen, Jukka & Vanhatalo, Maaria 2018. Ympäristöasenteet ja kaupunkikehitys Helsingissä ja Vantaalla. Tutkimuksia 2018:1. Helsingin kaupunki, kaupunginkanslia, kaupunkitutkimus ja -tilastot. Viitattu 17.05.2024. https://www.hel.fi/hel2/tietokeskus/julkaisut/pdf/18_02_02_Tutkimuksia_1_Hirvonen_Vanhatalo.pdf
- Hirvonen, Jukka 2022. Ympäristöasenteet pääkaupunkiseudulla 2022. Tutkimuksia 2023:3. Helsingin kaupunki, kaupunginkanslia, kaupunkitietopalvelut. Viitattu 17.05.2024. https://www.hel.fi/static/kanslia/Kaupunkitieto/23_08_15_Tutkimuksia_3.pdf
- Hormio, S. (2018). Mitä voimme oppia yksilöiden ja kollektiivien vastuusta tarkastelemalla ilmastonmuutosta. *Ajatus*, 75(1), 527–537. Viitattu 04.05.2024. <https://journal.fi/ajatus/article/view/77525>
- Kajanus, Miika, Leskinen Pekka, Kurttila Mikko & Kangas Jyrki, 2011. Making use of MCDS methods in SWOT analysis—Lessons learnt in strategic natural resources management. *Journal of ScienceDirect*. Volume 20, July 2012, Pages 1-9. Viitattu 08.03.2024. <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S1389934112000871>
- Kallinen, Timo & Kinnunen, Taina 2021a. Etnografia. Teoksessa Jaana Vuori (toim.) *Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja*. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. Tampereen yliopisto. (Viitattu 09.04. 2024.) https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvali/laadullisen-tutkimuksen-Lisaa_tekstiä_napsauttamalla_tätä./etnografinen-havainnointiaineisto/

- Kallinen, Timo & Kinnunen, Taina 2021b. Haastattelut. Teoksessa Jaana Vuori (toim.) *Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja*. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto. Tampereen yliopisto. Viitattu 29.05.2024. <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvali/laadullisen-tutkimuksen-aineistot/haastattelut/>
- Kallioniemi, Eija, Vahti, Jukka 2021. Miten Demokratiaa Kokeillaan? Käsikirja demokratiakokeilujen toteuttamiseen ja osallisuuden vahvistamiseen nopeasti muuttuvassa maailmassa Sitra. Sitran selvityksiä 189. Viitattu 20.05.2024. <https://media.sitra.fi/app/uploads/2021/05/sitra-miten-demokratiaa-kokeillaan.pdf>
- Kestävyyssloikka. Vaikuttavien ratkaisujen tietopankki. Viitattu 17.04.2024. <https://kestavyysloikka.ymparisto.fi/>
- Kokeileva Suomi, valtioneuvoston kanslia Helsinki 2019. Kokeiluluotsi – opas kokeilujen tukijalle. Valtioneuvoston kanslian julkaisuja 2019:1. Kuntaliitto. Viitattu 24.05.2024. https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/161301/VNK_1_19_Kokeiluluotsi_opas_kokeilujen_tukijalle_FI.pdf
- Kuntalaki 10.4.2015/410. Viitattu 20.05.2024. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2015/20150410>
- Kurikka, P. & Piipponen, S. (2020). Opas kuntalaisten osallistumisen arviointiin. Miten osallistuminen vaikuttaa, miten kunta edistää osallisuutta. Helsinki: Kuntaliitto. Viitattu 20.05.2024. <https://www.kuntaliitto.fi/julkaisut/2020/2059-opas-kuntalaisten-osallistumisen-arviointiin>
- Kurki Hannu, 2010. Itseuudistuvat kaupunginosat. Teoksessa Saeeda Marjala, Ari Tolvanen (toim.). Ruohonjuuresta ruohonkärjeksi – rikastavat yhteisöt ja alueet. Helsingin kulttuuri-keskuksen julkaisu, 14-24. Viitattu 10.04.2024.
- Kurki, Hannu 2005. Lähitalouden ymmärtäminen ja asuinalueen kehitys. Teoksessa Vesa Kanninen (toim.). Neloskierrettä kaupunginosaan. Kulttuuriasiainkeskus, Helsingin kaupunki, 68-81. Viitattu 02.03.2024.
- Kurki, Hannu 2023. ”Luovat verkostot ja ilmastonmuutos”. Artikkelin Maunulan Sanomat lehdessä 33. vsk. 2/2023. Viitattu 20.03.2024.
- Laasanen, Yrjö 2005. KaKe-hankkeen arviointia. Teoksessa Vesa Kanninen (toim.). Neloskierrettä kaupunginosaan. Kulttuuriasiainkeskus, Helsingin kaupunki, 34-53. Viitattu 02.03.2024.
- Lahikainen, Lauri 2018. Yhteiskuntarakenteet ja yksilön vastuu ilmastonmuutoksesta. *Ajatus*, 75(1). Suomen filosofisen yhdistyksen vuosikirja. 469–478, 474-476. Viitattu 03.05.2024. <https://journal.fi/ajatus/article/view/77527/40422>
- Lauttasaari-Seura 2024. Toimintakertomus. Viitattu 26.04.2024. <https://hiilineutraalilauttasaari.fi/toimintakertomus-2023/>
- Luonto-Liitto 2024. Toimintaryhmät. Viitattu 17.05.2024. <https://luontoliitto.fi/toimintaryhmat/>
- Mattero-Meronen, Elina. VS: HSY:n Ilmastoinfon vinkit kaupunginosaan hiilidioksidipäästöjen vähentämiseen. Email elina.mattero-meronen@hsy.fi

- Maunula-Seura ry 2024a. Maunula-talo. Viitattu 29.12.2024. <https://www.maunula.net/koti-seutu/maunula-talo/>
- Maunula-Seura ry 2024b. Kehittäminen. Viitattu 29.12.2023. <https://www.maunula.net/kehittaminen/>
- Maunula-Seura ry 2024c. Maunulan Sanomat 2024. 2024. Viitattu 26.04.2024. <https://www.maunula.net/ajankohtaista/maunulan-sanomat/>
- Maunula-Seura ry 2024d. Mediapaja. Viitattu 27.04.2024. <https://www.maunula.net/ajankohtaista/maunulan-sanomat/>
- Maunula-Seura ry 2024 e. Aluefoorumi. Viitattu 29.03.2024. <https://www.maunula.net/ajankohtaista/maunulan-aluefoorumi/>
- McMillan, David W. & Chavis, David 1986. Sense of Community: A Definition and Theory. *Journal of Community Psychology*. Viitattu 22.04.2024. https://www.researchgate.net/publication/235356904_Sense_of_Community_A_Definition_and_Theory
- OpenAI, 2024. ChatGPT. versio 3.5. Viitattu 19.3.2024. <https://chat-gpt-suomi.fi>
- Opetushallitus 2020. ILO-ilmasto-osaamiset. Viitattu 02.01.2024. Opetushallitus, Ennakointi. https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/ilo_tuloksia.pdf
- Orivuori, Salka, 2020. Hyvinvointi peittäväällä pohjalla. Teoksessa Kristiina Hannukainen (toim.). Kestävän elämän muutosvoimaa järjestötoiminnasta. Opintotoiminnan Keskusliitto ry / Opintokeskus Sivis, 2020, 40-44. Viitattu 06.05.2024. <https://www.opintokeskussivis.fi/app/uploads/2023/11/Kestavan-elaman-muutosvoimaa-jarjestotoiminnasta.pdf>
- Päivänen, Jani 2005. Kollektiivinen äly, luovuus ja luottamus. Teoksessa Vesa Kanninen (toim.). Neloskierrettä kaupunginosaan. Kumppanuudet ja roolit alueiden kehittämisessä. Kulttuuriasiainkeskus, Helsingin kaupunki, 54-66. Viitattu 05.03.2024.
- Ruottinen, T. (2014) Perceptions of Empowerment and Power in Community Development Programs Case Study of Tanganyika Christian Refugee Service. Jyväskylän Yliopisto. Viitattu 23.04.2024. <https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/44342/URN%3aNBN%3afi%3ajyu-201409262886.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Rönkä, Kimmo, 2010. Living Labeista kansanlaboratorioihin. Teoksessa Saeeda Marjala, Ari Tolvanen (toim.). Ruohonjuuresta ruohonkärjeksi – rikastavat yhteisöt ja alueet. Helsingin kulttuurikeskuksen julkaisu, 58-66. Viitattu 10.04.2024.
- Sitra & Kantar TNS 2023. Tulevaisuusbarometri 2021 kyselytutkimus [sähköinen aineisto]. Viitattu 10.01.2024. <https://www.sitra.fi/julkaisut/tulevaisuusbarometri-2023/>
- Suomen luonnonsuojeluliitto 2024. Helsingin luonto tarvitsee suojelua. Viitattu. 02.05.2024. <https://www.sll.fi/helsinki>
- Suomen perustuslaki. Viitattu 20.05.2024. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1999/19990731>

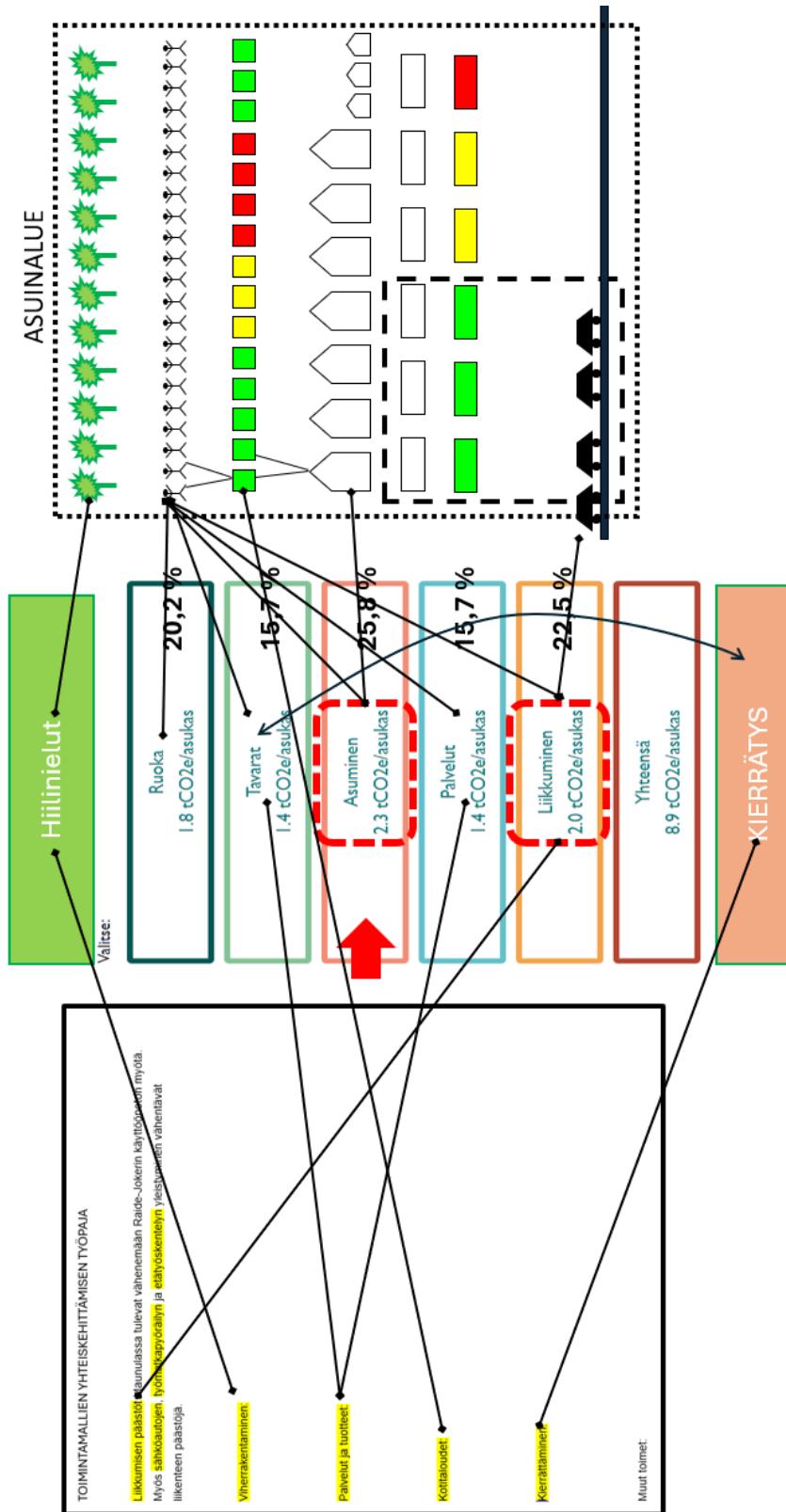
- Tapani, A., & Sinkkonen, M. (2022). The role of new social ties in creating meaningful life. *International Journal on Social and Education Sciences (IJonSES)*, 4(4), 486-504. Viitattu 23.04.2024. <https://doi.org/10.46328/ijonnes.405>
- Toikko, Timo & Rantanen, Teemu 2002. Tutkimuksellinen kehittämistoiminta. Tampereen yliopistopaino. Tampere 2009. Kolmas korjattu painos. Viitattu 03.05.2024. https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/100802/Toikko_Rantanen_Tutkimuksellinen_kehittamistoiminta.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Tilastokeskus, Helsingin kaupunki, kaupunkitutkimus ja -tilastot 2024a. Viitattu 14.05.2024. Helsingin väestö iän mukaan 31.12. <https://stat.hel.fi:443/sq/f72f7fc9-9e4f-4872-addd-4ad5295bd56a>
- Tilastokeskus, Helsingin kaupunki, kaupunkitutkimus ja -tilastot 2024b. Viitattu 14.05.2024. Helsingin työttömät ja työttömyysaste sukupuolen mukaan 31.12. <https://stat.hel.fi:443/sq/97cd7fbc-12f1-4edf-adc3-af1ad802f02a>,
- Tilastokeskus, Helsingin kaupunki, kaupunkitutkimus ja -tilastot 2024c. Viitattu 14.05.2024. Helsingin 15 vuotta täyttäneet sukupuolen, iän ja koulutusasteen mukaan 31.12. <https://stat.hel.fi:443/sq/29351941-4cb9-4190-9e71-6a9e9dee4113>
- Vainio A., Käyhkö J., Loivaranta T., Lundberg P. & Honkanen O. 2023. Kansalaisten kokemukset Suomen ilmastopolitiikan oikeudenmukaisuudesta. Suomen ilmastopaneelin raportti 2/2023. Viitattu 23.05.2024. Saatavilla osoitteessa <https://ilmastopaneeli.fi/hae-julkaisuja/kansalaisten-kokemukset-suomen-ilmastopolitiikan-oikeudenmukaisuudesta/>
- Valtioneuvosto 2022a. IPCC:n raportti: Nykyiset toimet eivät riitä ilmaston lämpenemisen rajaamiseen 1,5 asteeseen – tehokkaat päästövähennykset välttämättömiä jo seuraavan vuosikymmenen aikana. Ympäristöministeriön tiedote 4.4.2022. Viitattu 10.01.2024. <https://valtioneuvosto.fi/-/1410903/ipcc-n-raportti-nykyiset-toimet-eivat-riita-ilmaston-lampenemisen-rajaamiseen-1-5-asteeseen-tehokkaat-paastovahennykset-valttamattomia-jo-seuraavan-vuosikymmenen-aikana>
- Valta, Otso 2024. VS: Kysymyksiä pelillisyydestä sekä Maunulan ja KaKen päästövähennyspelistä. Email sari.niemi@humak.fi. 02.05.2024.
- Wallen, Björn 2020. ”Ihmistä ja luontoa kunnioitakaa” – sulautuva sivistys arjessa. Teoksessa Toim. Kristiina Hannukainen. Kestävän elämän muutosvoimaa järjestötoiminnasta. Opinto-toiminnan Keskusliitto ry / Opintokeskus Sivis, 2020, 31-34. Viitattu 06.5.2024. <https://www.opintokeskussivis.fi/app/uploads/2023/11/Kestavan-elaman-muutosvoimaa-jarjestotoiminnasta.pdf>

8 LIITTEET

- Liite 1 Ilmastonmuutoksen torjunnan pelillistäminen.pdf
- Liite 2 Ilmastoviisas ja kestävä kysely lomakepohja.pdf
- Liite 3 Ilmastoviisas ja kestävä Maunula-kysely – tiedon jaottelu.pdf

Liite 1. Päästöjen vähentäminen ja systeemiajattelu sekä pelillistäminen. Lähde: Hannu Kurki, Maunula-Seura ry.

Päästöjen vähentäminen ja systeemiajattelu sekä pelillistäminen

Liite 2 Ilmastoviisas ja kestävä Maunula-kysely

ILMASTOVIISAS JA KESTÄVÄ MAUNULA

KYSELY

Kyselyn tarkoituksena on tutkia, mitä maunulalaiset ajattelevat ilmastonmuutoksesta ja hiilidioksidipäästöjen vähentämisestä Maunulassa, sekä kerätä maunulalaisten ideoita ja ehdotuksia siihen liittyen. Kysely on osa Maunula-Seuran Humanistiselta ammattikorkeakoululta tilaamaan opinnäytetyönä tehtävään tutkimus- ja kehittämistyöhön, joka käsittelee hiilidioksidin vähentämistä kaupunginosassa. Opinnäytetyön tekijä on maunulalainen Sari Niemi.
Kysely toteutetaan anonyymisti.

Asutko Maunulassa	Kyllä ☐	Ei ☐	
Oletko	Mies ☐	Nainen ☐	
Oletko	Opiskelija ☐	Työssäkäyvä/Työtön ☐	Eläkeläinen ☐
Minkä ikäinen olet?	18-29 ☐	30-59 ☐	60- ☐
Oletko	Sinkku ☐	Parisuhteessa ☐	Perheellinen (lapsia) ☐

Vastaa alla oleviin kysymyksiin omin sanoin:

Oletko saanut/löytänyt mielestäsi riittävästi tietoa ilmastonmuutoksesta?

Oletko ajatellut miten ilmastonmuutos voi vaikuttaa asuinalueeseesi?

Miten voisit itse vaikuttaa hiilidioksidipäästöihin omalta osaltasi?

Onko sinulla ideoita ja ehdotuksia millä tavoin voisimme yhdessä vaikuttaa hiilidioksidipäästöihin?

Haluaisitko mukaan yhteiskehittelyn työpajaan kehittämään toimintatapoja hiilidioksidipäästöjen vähentämiseksi Maunulassa?	Kyllä ☐	Ei ☐
Olisitko kiinnostunut osallistumaan keskusteluun esim. sosiaalisen median ryhmässä?	Kyllä ☐	Ei ☐

Liite 3 Ilmastoviisas ja kestävä-kyselyn tiedon jaottelu

ILMASTOVIISAS JA KESTÄVÄ MAUNULA KYSELYN TIEDON JAOTTELU							2.5.2024
M1 Asutko Mau	Sp2 Suku	Y3 Yhteiskunnallinen	I3 Ikä	S3 Siviilisaäty	Ke Yhteiskehittelyyn	Kf Some-ryh	
Ei	Nainen	Eläkeläinen	60-	Sinkku	Ei	Ei	
Ei	Nainen	Eläkeläinen	60-	Sinkku	Kyllä	Kyllä	
Ei	Nainen	Eläkeläinen	60-	Sinkku	Kyllä	Ei	
Kyllä	Nainen	Eläkeläinen	60-	Perheellinen	Ei vast.	Ei vast.	
Kyllä	Nainen	Eläkeläinen	60-	Sinkku	Ei	Ei	
Kyllä	Nainen	Eläkeläinen	60-	Parisuhteessa	Kyllä	Ei	
Kyllä	Mies	Eläkeläinen	60-	Parisuhteessa	Kyllä	Kyllä	
Kyllä	Mies	Eläkeläinen	60-	Parisuhteessa	Kyllä	Ei vast.	
Kyllä	Mies	Eläkeläinen	60-	Parisuhteessa	Kyllä	Kyllä	
Kyllä	Nainen	Eläkeläinen	60-	Sinkku	Ei	Ei	
Kyllä	Nainen	Eläkeläinen	60-	Perheellinen	Kyllä	Kyllä	
Kyllä	Mies	Eläkeläinen	60-	Sinkku	Kyllä	Kyllä	
Kyllä	Nainen	Eläkeläinen	60-	Sinkku	Ei	Ei	
Ei	Nainen	Opiskelija	60-	Parisuhteessa	Kyllä	Ei vast.	
Ei	Nainen	Työssäkävä	30-59	Perheellinen	Kyllä	Ei	
Ei	Mies	Työssäkävä	18-29	Sinkku	Ei	Kyllä	
Kyllä	Nainen	Työssäkävä	60-	Parisuhteessa	Kyllä	Ei vast.	
Kyllä	Mies	Työssäkävä	30-59	Perheellinen	Ei	Ei	
Kyllä	Nainen	Työssäkävä	30-59	Perheellinen	Ei	Ei	
Ei	Nainen	Ei vast.	30-59	Sinkku	Ei vast.	Ei vast.	
Kyllä	Mies	Ei vast.	30-59	Ei vast.	Kyllä	Ei vast.	
Kyllä	Nainen	Työssäkävä	30-59	Perheellinen	Ei	Kyllä	
15 maunulasta	15 naista	13 eläkeläistä	15 kpl 60-	9 sinkkua	12 Kyllä	7 Kyllä	
7 lähiseudulta	7 miestä	6 työssäkävä	6 kpl 30-59	6 perheellistä	8 Ei	9 Ei	
		1 opiskelija	1 kpl 18-29	6 parisuhteessa	2 Ei vast.	6 ei vast.	
		2 ei vast.		1 ei vast.			